REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 17.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 90 —Anul LXXI. Brașov, Joi-Vineri 25 Aprilie (8 Mai) 1908.

Ajută-ți Române și Dumnezeu îți va ajuta!

Ce s'a petrecut zilele acestea în camera ungară în afacerea de imunitate a deputaților români naționaliști, Dr. N. Oncu și soți, a căror estradare s'a fost cerut de cătră poliția și tribunalul din Arad? Să știe c'au fost dați în judecată acești deputați, pentru că la însărcinarea clubului naționalist au încercat să organizeze „partidul național român“. Autoritățile din Arad au cerut în urma aceasta extradarea lor dela dietă, ca să-i poată pedepsi, iar camera ungară, după o discuție, ce s'a continuat în două ședințe, a și hotărât în cele din urmă a da pe d-nii deputați români N. Oncu și tovarăși pe mâna poliției ungurești din Arad.

Comisiunea de imunitate a dietei a raportat în plenul camerei și rezultatul a fost acela, pe care l'am arătat. Cei patru deputați acuzați că ar fi comis transgresiune când au înființat „partidul naționalist“ sau „clubul naționalist român din Arad“ sunt: d-nii Dr. Nicolae Oncu, Dr. Vasilie Goldiș, Dr. Ioan Suciu, Dr. Stefan Pop.

De geaba s'a ridicat deputatul Teodor Mihali, ca să dovedească că nici dela celelalte partide dietale nu să pretinde să aibă statute aprobate de ministru, ci ele s'au organizat ca partide politice liber. Inzadar a vorbit de „azi mie, mâne ție“, și înzadar a arătat că comisiunea de imunitate, care a propus extrădarea deputaților din cestiune, nu procede pe o bază întemeiată și vorbește de o „reuniune naționalistă“, când se tractează numai de un partid politic al țărei, cum vrea să fie și partidul naționalităților cu acelaș drept ca celelalte partide. Inzadar s'a ridicat, după Mihali, Dr. Iuliu Maniu, care a arătat cu și mai mare dibăcie și pătrundere contrastul în care se află propunerea comisiunei de imunitate a camerei cu starea reală a lucrurilor și cu cestiunea de drept și de dreptate în această afacere; n'a folosit nimic c'a arătat cum s'a desfășurat lucrul, cum partidul naționalităților din dietă a hotărât să se organizeze în toată țara amăsurat esemplului dat de celelalte partide, și de aceea a ales un subcomitet de în sânul său compus din cei patru deputați aradani români, amintiți mai sus, — cum au ales ca centru de organizare Aradul însărcinând pe subcomitet de a duce la sfârșit dela Arad, organizarea în toată țara a partidului; cum în urma aceasta a fost instituit un birou central și s'a închiriat un local anume pentru partid la Arad.

A fost făcută în vânt din partea d-lui Maniu și constatarea, că în ordonanța ministrului de interne Andrassy Nr. 2240 din 1906 s'a enunțat, că organizarea prin țară a partidelor politice nu este legată de încuviințarea guvernului sau a organelor sale. N'a avut nici un efect, fiindcă kossuthiștii au răspuns că ceeace fac Românii, ori ce și ori cum ar fi, e făcut în contra națiunei maghiare. Iar când Maniu a exclamat: „Dacă concedeți să se prigonească partidul meu, să nu uitați că poate să vină acel timp în curând, când vă vor prigoni pe D-voastră“, unii din stânga au strigat: „Ne vom supune!“

Așadar sunt gata la toate adversarii noștri, și mai bine să espun ori cărui pericul, decât să nu împedece organizația politică a Românilor, ori cum s'ar încerca a să face.

Ne minunăm numai cum se mai pot mira unii dintre noi de ceea-ce văd, când bine știu că de patrusprezece ani în cestiuni de partid național să lucrează și se operează în contra noastră a Românilor numai cu *forța brutală*, și să lucrează și se operează intenționat și în deplină conștiință.

Nu știm ce să zicem, căci multe păcate au comis, multe din postulatele și principiile noastre sfinte naționale le-au desconsiderat și le-au călcat cei ce în furia lor de-a trece peste toate zăgazele, au cântat mereu și au lățit credința în public și în popor, că politica lor, care „nu va sta cu mânile încrucișate“, va ști să treacă peste toate ordonanțele lui Hieronymi și soți și cu ajutorul deputatului, care a „spart ghiața“ la Dobra, și a tovarășilor săi, va pune iarăș partidul național român în picioare.

Să ne ierte toți, dar trebue să reamintim aici îndoielile și admoniările noastre de atunci. Căci, încăodată, ce au folosit toate svîrcolirile deputaților noștri, naționaliști până acuma? Ce-a folosit, că șeful biroului central din Arad, care birou e dat azi în judecată, a făcut într'o vorbire a sa, ținută în vara anului 1906 în camera ungară, atâtea închinăciuni și temeneli hegemoniei maghiare?

De acum nu ne rămâne decât tot deviza din bătrâni: „Ajutați Române și D-zeu iți va ajuta!

Revista politica.

Astăzi se începe în Viena un șir de frumoase serbări din prilejul *aniversărei de 60 ani de domnie a Maj. Sale Monarchului.* Viena a îmbrăcat astăzi haină de sărbătoare pentru a saluta pe bătrânul nostru Monarch și pentru a întâmpina pe principii germani, cari în frunte cu împăratul Wilhelm au intrat astăzi în Viena, ca să aducă împăratului jubilant omagiile de iubire și venerațiune. La primirea de azi a principilor germani vor lua parte și miniștrii ungari Wekerle și Zichy.

*

Deabea alaltăeri a început *dieta ungară* mai din adins să se ocupe cu afacerile dela ordinea zilei. In ședința aceasta comisiunea de imunitate a propus *extrădarea deputaților naționaliști Dr. Oncu, Dr. Pop, Dr. Suciu și Goldiș,* fiindcă aceștia au înființat în Arad o reuniune fără să aibă statute întărite de guvern. In contra acestei propuneri au vorbit deputații Dr. *Mihali*, Dr. *Maniu* și Dr. A. *Vlad* arătând netemeinicia acestei propuneri și primejdia ce va urma, dacă dieta, lăsându-se condusă de patimile de partid, va suspenda dreptul de imunitate al celor patru deputați români. Fiind timpul prea înaintat s'a amânat continuarea discuției pe a doua zi, adecă pe eri.

Tot eri, Mercuri, s'a început desbaterea budgetului. Foaia „Keleti Ertesitő“ anunță că partidul naționalităților a ținut Marți după amiazi o conferență în care s'a hotărât ca partidul să ia parte la desbaterile budgetului. Au fost stabiliți și oratorii. Vor lua cuvântul deputații: Mihail Polit, Teodor Mihali și Milan Hodja. Deputații naționaliști, zice aceiași foaie, sunt foarte indignați de cele petrecute Marți în camera deputaților în afacerea imunității, care în loc de a fi apărată de comisiunea instituită în acest scop este cu desăvârșire neglijată.

*

O știre mai nouă sosită din Budapesta ne spune că ministrul Andrassy va prezenta Maj Sale fără amânare încă în luna aceasta *proiectul reformei electorale*. In cercurile bine informate se afirmă că dreptul electoral va fi *plural și public*, iar cercurile electorale vor fi înmulțite cu alte patruzeci cercuri nouă.

*

Marți dimineața s'a sfârșit *procesul, ce l'a intentat fostul ministru de justiție Polony, contra dep. Lengyel,* pentru calumnie și vătămare de onoare prin pressă, *cu condamnarea lui Lengyel Zoltan la trei luni închisoare de stat și 1000 cor. amendă în bani*. Acest proces făcuse multă sfară în țară, fiindcă Polonyi a trebuit să se retragă din ministeriu, în urma gravelor acuze ce le ridicase contra lui dep. Lengyel. Acesta învinuise adecă pe Polonyi, că și-a întrebuințat poziția sa de membru în reprezentanța municipală a Budapestei, în folosul său material și că a strâns la chimir tot felul de câștiguri ce le-a avut din daraveri imorale.

Jurații din Budapesta au voit să împace prin sentința lor și varza și capra și nu au observat că biata capră rămâne tot râioasă.

La jubileul „Gazetei“.

Brașov, 23 Aprilie st. v. (6 Mai) 1908. — Membrii *corului bisericesc din Brașovul-vechiu*, își exprimă cele mai călduroase și fierbinți urări cu ocaziunea serbării jubileului de 70 de ani a prețuitului ziar „Gazeta Transilvaniei“ și dorim conducătorului și directorului său d-lui Dr. Aurel Mureșianu, să-i ajute D-zeu să ajungă încă mulți zeci de ani, ca să poată purta cârma și steagul cârmuitor, iar colaboratorilor săi le dorim sănătate și curaj, să poată lucra încă mulți ani.

Totodată primească onor. redacțiune suma colectată dela membrii de *20 cor.* pentru *fondul iubilar* și *una coroană* pentru un exemplar iubilar.

In numele membrilor corului.

Dumitru N. Căpățînă *Dumitru Jaliu*
Dumitru Noian

Uileșiu (Câmpia transilvană), 20 Aprilie v. 1908. — Prea stimate d-le Director! Mulți ani doresc să conduci naia politicei cu cunoscuta înțelepciune pe furtunoasa mare!

Alexandru Maior
De Dicio-Sânmărtin, preot.

Ploiești, 21 Aprilie (4 Maiu) 1908. — Pe lângă suma de 20 coroane trimisă cu recepisa Nr. 75 din Decemvrie 1907 pentru un Nr. jubilar, mai contribuiesc încă cu *treizeci coroane* pentru *fondul jubilar înființat în favorul ziariștilor români*, rugându-vă să binevoiți a-mi trimite 4 exemplare în loc de unul din Nr. jubilar al „Gazetei“.

George Boeru.

Fărăgău, V/2 1908.

Cât va trăi Românul, Gazeta să trăiască
Și ca o mamă bună, copiii să și-i crească!

Demetriu Popu,
învăț. pens.

La 70 de ani
dela paginatorul „Gazetei“ de acum 20 de ani.

Lugoj, Ianuarie 1908. — Dați-mi voie și mie, domnule Director, să V'aduc prinosul omagiilor mele la jubileul de 70 de ani al „Gazetei“ și al D-voastre de 30 de ani.

Mulți ani am fost paginatorul „Gazetei“ și mi-a rămas adânc întipărit în memorie, când la jubileul de 50 de ani al „Gazetei“, regretatul redactor *Grigorie Maior* cu lacrimi în ochi ne-a adus la cunoștință culegătorilor de atunci, că „Gazeta“ primește ca *dar jubilar*, o modestă, dar mândră *tipografie*, care își serbează și ea acum jubileul greutăților, prin care a trecut dela 1888 încoace.

De atunci trecut'au grele vremuri. „Gazeta“ a fost și a rămas steaua și făclia ce conduce iubita nație obidată.

Omagii îi aduce vechiul ei paginator, dorindu-i ca dimpreună cu directorul ei, s'ajungă să serbeze și jubileul de-o sută de ani.

Ear pe colegii mei, cari au servit acest ziar până acum și sunt încă în viață, îi conchem să facem „Gazetei Transilvaniei“ vesele închinări din pieptul nostru românesc:

Trăiască „Gazeta“ mamă,
Și fiul său neobosit,
Piară ceata cea dușmană,
Viitoru-i fie strălucit!

N. Jugănaru,
conducător technic
al ziarului „Drapelul“.

Agristeu (Târnava-mică), 17 (30) Aprilie 1908. — Când din toate părțile lumei, unde numai mai există vreun suflet adevărat românesc, să trimit sincere felicitări la Jubileul de 70 ani al scumpei și mult iubitei noastre matroane „Gazeta Transilvaniei“, dela al cărui nectar mult și zilnic mă îndulcesc și eu, cu drag mă alătur și eu în șirul acelora și-i doresc din interiorul inimei mele actualului ei proprietar și director Dr. Aurel Mureșianu, viață îndelungată în cea mai perfectă și deplină sănătate, ca să ajungă încununat de laurii bucuriei și jubileul de 100 ani, tot asemenea d-lui redactor și domnilor colaboratori.

Ioan Pop,
preot român.

Zlatna, 21 Aprilie v. (4 Maiu n.) 1908. — La inițiativa câtorva naționaliști zeloși și de bun simț din Zlatna și jur s'a dat o petrecere în Zlatna în seara de 28 Aprilie st. n. din al căreia venit jumătate a fost menit pentru fondul jubilar al „Gazetei“ spre ajutorarea și sprijinirea ziariștilor și scriitorilor români dela noi. Aceasta parte de venit în sumă de *40* (patruzeci) *coroane*, s'a trimis Redacțiunei prin mandat postal de dto 4 Maiu st. n.

Dârste (Comitatul Brașov), 22 Aprilie 1908. — Pentru înaintarea unui popor se recere ca toate forțele spirituale să contribue după putință cu mănunchiul lor de cunoștințe.

Bărbați generoși contribuit-au cu picurii bine-făcători ai științei lor pentru prosperarea neamului românesc, în cele bune și folositoare. Intre acei bărbați ocupă un loc de frunte și directorul jurnalului „Gazeta Transilvaniei“, care acum își serbează jubileul de 70 de ani dela apariția sa. — Primiți domnule director, dimpreună cu neobosiții redactori, tributul meu de recunoștință, dorind ca și pe viitor să fi-ți tot aceiași aprigi luptători ai cauzei noastre sfinte.

George Iordache
învățător.

Șieredeiu (comit. Selagiului), 7 (20) Aprilie. — Ca unul, care din anul 1881, când am pășit ca slujitor în via Domnului, cu puțină întrerupere am fost între prenumeranții scumpei noastre „Gazete“. — deși cam târziu — vin a Vă felicita cu căldură la jubileul de 70 de ani, dorindu-vă din inimă isbânda cauzei pentru care luptați. Inainte pe cărarea bătucită. Națiunea va urma. Steagul românismului trebue să triumfeze!

Vasiliu Ghetie.
paroch român.

Râșnov, 23 Aprilie v. — Economii Nicola Ginerică, George Crețu, Ioan Popa și Dumitru Dobrescu contribuie împreună pentru fondul jubilar al „Gazetei“ *5 cor.*

Sinoadele bisericei gr. or. române.

In Dumineca Tomii s'au deschis în Sibiiu, Carahsebeș și Arad sinoadele obicinuite anuale. Toți trei archiereii bisericei gr. or. române au scos la iveală în discursurile lor de deschidere *cestiunea importantă a școalelor confesionale*, cărora li-s'au creat prin cunoscuta lege a ministrului Apponyi mari greutăți, pentru a căror delăturare se recer grele jertfe materiale. Toți trei archiereii români, atrăgând luarea aminte a deputaților sinodali asupra acestei cestiuni de viață a neamului nostru, și-au esprimat speranța că precum în trecut astfel și în viitor poporul nostru își va încorda toate puterile pentru susținerea școalelor, dacă cărturarii români îl vor sprijini, ținându-i caldă dragostea față de școalele noastre confesionale, această moștenire scumpă dela părinții noștri.

Din desbaterile, urmate până acum în cele trei sinoade, se vede că actuala sesiune va fi de o deosebită importanță, din causa numeroaselor primejdii ce ne amenință așezămintele bisericești-școlare în urma multelor năcazuri și pericole, ce ne vin din afară și din lăuntru.

Fie ca lucrările sinoadelor actuale să fie încununate cu succesul dorit de întreaga obște românească!

Lăsăm acum să urmeze pe scurt rapoartele, ce ni s'au trimis despre lucrările săvârșite până acum.

Sinodul arhidiecezan din Sibiiu.

In prima ședință ținută *Dumineca* s'a constituit biroul sinodal și s'au ales comisiunile obicinuite sinodale.

Despre ședința a doua ni s'a trimis următorul raport:

Sibiiu, 23 Aprilie v.

Ședința II. ținută Marți în 22 Aprilie v.

Ședința se deschide la oarele 10 a. m. Se cetește protocolul ședinței prime și se verifică. Mai multe petițiuni precum și *memorandul învățătorilor din Brașov pentru crearea salariilor se predau comisiunii petiționare spre studiare.* Se dă concediu pe întreaga sesiune d-lor deputați: Ioan cav. de Pușcariu, I. Droc și Gal. Șagău, iar pe 4 zile, d-lui dep. E. Papiu.

Urmează ordinea de zi. D-l dep. Dim. Moldovan propune să *se sistemiseze posturile de cantorat în bis. noastră*, înființându-se cursuri speciale pentru cantori. Se predă comisiunii bisericești.

D-l dep. Dr. N. *Bălan* interpelează sinodul în privința uzului întrodus de P. V. Conzistoriu de *a se repeți examenul de cualificațiune preoțească* și propune: 1) să se sisteze acest obiceiu, prin care se pot strecura la parochii fruntașe persoane cu o pregătire mai slabă și 2) să se întroducă examenele de concurs pentru acei preoți, cari s'au distins prin zel și deci capabili a conduce și parohii fruntașe. Se dă comisiunii bisericești.

Se verifică mandatul deputatului sinodal Dr. Vas. Bologa, ales în cercul Devei.

Raportul comisiunii organizatoare. Președintele d-l Partenie Cozma; referent d-l N. Vecerdea. Comisiunea prin referentul ei propune: 1) ca lucrările P. V. Conzistoriu în ședințele plenare să fie luate la cunoștință și raportul general să se alăture la protocolul sinodului. 2) In privința actelor rămase nerezolvate, comisiunea își rezervă dreptul de a prezenta un raport special în sesiunea actuală stabilind responzabilitatea persoanelor vinovate. După o discuție la care i-au parte: I. P. S. D. Ioan Mețianu, Vict. Tordășianu, Dim. Comșa, Dr. Ioan de Preda, se primește propunerea de sub 2), modificată de președintele comisiunii organizatoare, P. Cozma, în senzul căreia comisiunea își rezervă dreptul de a veni cu propuneri concrete asupra unor cazuri de restanță.

Raportul comisiunei bisericești. Președinte P. O. D. Vas. Voina, referent P. O. D. Vas. Domșa. Statul preoțesc *a*) în centru cu 11 pers. bisericești, *b*) în afară cu 1126, se i-a spre știre cu observarea ca pe viitor să se conteze în statul preoțesc și preoții bis. noastre din America. Punctul 2. din raportul general cu suma de 27 preoți decedați și cu 31 hirotoniri și una hirotesie; starea parohiilor matere 988 la număr, a filiilor 298; numărul sufletelor de 793,565, precum și al *celor ce știu ceti și scrie în număr de 290,764*, se i-a spre știre. Punctul 4. privitor la căsătoriile încheiate în număr de 7299 se i-a spre știre iar punctul 5. cu convertiri ilegale, se i-a la cunoștință numai cu observarea ca să se execute concluzele aduse deja în această privință și P. V. Conzistor să i-a măsurile de lipsă pentru împuținarea lor. Numărul *nașterilor legitime de 25.035* și al celor nelegitime de 2464 se i-a spre știre. De asemenea se i-a spre știre plusul de morți 444 față de anul 1906 precum și parochiile vacante în număr de 55.

Presentându-se raport asupra stării institutului teologic archidiecezan, comisiunea bisericească propune și sinodul primește, ca în actele oficioase și peste tot să se păstreze și întrebuințeze numele corect »Seminariul Andreian«. In urma clarificărilor date de I. P. S. D. archiep. și mitr. I. Mețianu, deși comisiunea bis. ar fi dorit, ca numărul elevilor primiți în Seminarul Andreian se fie restrâns la câte 30 dintr'un curs — sinodul a renunțat la asta. Se aduce în discuție *întroducerea unei îmbrăcăminte uniforme a elevilor seminariali.* Chestiunea aceasta din punct de vedere economic, precum și social, sinodul găsind'o de foarte mare importanță, e viu desbătută de d-nii P. Cosma, Dr. I. Stroia, Vict. Tordășanu, Dr. M. Cristea și Sinodul o primește numai dupăce P. C. Sa Dr. Eus. Roșca determină sinodul să autoriseze pe P. V. consistor să oblige pe elevi a solvi costul îmbrăcămintei odată cu taxa de înscriere. In legătură cu aceasta d-l P. Cosma propune și *pentru preoți o îmbrăcăminte uniformă civilă*, rămânând ca reverenda să se folosească în timpul serviciului liturgic și la alte ocasii solemne. Comisiunea bisericească va studia aceasta chestiune mai amănunțit.

Celelalte puncte ale raportului general precum: biserici sfințite 13, ajutor din fondul Rudolfin la 4 preoți, din al bisericilor la 23 comune, cele 68 de procese disciplinare și 156 matrimoniale, congrua de 669.085 cor. 42 fil. distribuită preoțimei se iau spre știre.

Urmează raportul comisiunii școlare.

Sinodul diecezan din Caransebeș.

In prima ședință, ținută Duminecă și presidată de P. S. Sa episcopul *Popea*, s'a constituit biroul și s'au ales comisiile sinodale.

In ședința a doua, care a fost presidată de I. P. Cuv. archimandritul *Musta*, s'a încins o discuțiune mai lungă în jurul raportului comisiei bisericești. Intre alții dep. sinodal *Budințian*, plin de îngrijire pentru soartea bisericii și a poporului, a propus ca în viitor să se arete ce-a făcut fie-care preot pentru *înaintarea economică a poporului*, pentru *suprimarea sărbătorilor băbești, a luxului la pomeni, înmormântări și cununii*, pentru *nimicirea concubinatelor*. Dep. *Florescu* a propus ca, pentru *stârpirea concubinatelor* să se arate causele lor și să se caute mijloace corăspunzătoare pentru stârpirea lor.

Dep. Dr. G. *Dobrin* e de părere să se *reducă numărul parochiilor*. Decât să avem preoți mulți dar flămânzi și în serviciul altuia, mai bine să avem preoți mai puțini dar bine situați. Iși *exprimă îngrijorarea, că prin vânarea după ajutorul* (*congrua*) *din partea statului, se slăbește legătura dintre preot și popor.* E pericol că preoții devin simpli funcționari ai statului și perd încrederea poporului. Pretinde ca *din centru să se exercite o disciplină și o controlă mai severă asupra preoțimei.*

Toate propunerile s'au primit.

Sinodul diecezan al Aradului.

In ședința a doua a sinodului, ținută Luni, s'au făcut două interpelări de deosebită importanță, prin cari se atrage atențiunea sinodului asupra *două cazuri de violare a autonomiei bisericei gr. or. române.*

Dep. sinodal Dr. George *Popa* a interpelat în *afacerea fostului protopop Mănegutiu*, întrebând pe P. S Sa episcopul, dacă e adevarată știrea apărută în unele ziare, că ministrul Apponyi a nimicit sentința de destituire adusă în afacerea protopopului Mănegutiu, de către consistoriul din Arad și că a ordonat repunerea în oficiu și beneficiu a lui Mănegutiu?

Dep. sinodal Sever *Bocu* a interpelat dacă are P. S. Sa cunoștință, că în 2 Mai st. n. organele politice au pătruns în școala confesională română din comuna *Cuvin scoțând cu forța brachială pe înv.* Dimitrie *Popov ci, din școală, delăturându-l dela catedră?*

P. S. Sa episcopul a spus, că va răspunde la aceste interpelațiuni, în una din ședințele viitoare.

Din România.

București, 23 Aprilie 1908.

Berliner Liedertafel.

Această vestită societate corală, de felul căruia se găsesc până și prin satele Germaniei, a fost 3 zile oaspele Bucureștilor în drumul ei spre Răsărit: Atena, Constantinopole etc.

215 cântăreți, tineri și foarte mulți oameni în vârstă — și bătrâni — au sosit Joi la 17 Aprilie, au cercetat orașul cu tot ce are el însemnat. Sâmbătă au avut și audiență la Palat, unde mai bine de o oră s'au întreținut cu suveranii, cari au venit în mijlocul lor spre a asculta și câteva cântece. In bufetul Palatului cântăreții au avut o frumoasă gustare.

Seara societatea, sub conducerea d-lui Franz Wagner, a dat un complet și îngrijit concert cu bucăți germane și străine cu motive clasice sau populare. Lumea, care nu mai încăpea în sală, a rămas uimită de așa cântec și de așa cântăreți. S'a cântat și *Frumoasă copiliță* de Alexandri, tradusă în nemțește de Carmen Sylva și armonizată de Kirchner, profesor la Conservatorul din București.

*

Acei ce au auzit acest cor și-au dat seama ce însemnează puterea cântecului și au putut și mai bine să-și dea seama ce rol au aceste societăți prin puterea și farmecul cântului lor în întărirea solidarității culturale și politice a germanismului.

Cântecul.. Singur cuvântul spune atât de mult, încât ori-ce altă explicație i-ar întuneca înțelesul și bogăția.

Ce leagă sufletele acelora, cari formează acelaș neam dacă nu limba — și prin limbă știința, pe care a produs'o un

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Învins.

— Fine. —

Ușa se deschise și se arătă lângă mine, abia răsuflând, Ion.

Mă întoarsei spre el. Ochii lui neliniștiți și turburi cătau în fața mea și adesea, peste umărul meu, la Lința. Tremuram.

— Ce-i, Ioane? îngânai eu.

— Bine ... — răspunse el, după multă gândire.

— Atunci spune mătușă-ti, Lințo, că dacă poate, să vie mâne la noi la porumb — dar numai dacă poate — adăogai ieșind pe ușă.

Nu știu ce am simțit și ce am gândit pe drum. M'am pomenit numai în poarta noastră.

Aș fi dorit să mă retrag singur într'o odae, să mă reculeg. Până aci nu fusei în stare să-mi recapitulez tot șirul de întâmplări, prin cari trecusem. Retras într'o odae, la întunerec, poate chiar răsturnat pe pat, puteam să le iau cu un oarecare rost și să iau în cele din urmă chiar o hotărîre.

Pentru asta mă chinuiam. In mintea mea se amestecau, în neregulă, mai mulți vrăjmași și dacă o luptă nu puteam să încep, vream însă ca in gând măcar planul ei să fie deslușit. Il vedeam par'că pe tata în față-mi tăcut și dispretuitor, iar la spatele lui, ocrotit, pe Ion protestând împotrivă-mi.

Intrând în pridvor, mă întâmpină însă tata:

— Unde umbli tu?

După față se părea a fi liniștit și natural, dar am băgat de seamă că »*unde*« era apăsat.

După chipul de a mă privi al mamii, am înțeles apoi, că în fața mea palidă se urcase sângele.

— Te asteptam cu masa. Mâne te duci *tu* la oraș — adaose tata așezându-se pe scaun.

N'am răspuns nimic. Nu știu dacă am mâncat ceva, cu toate îndemnările mamii.

Numai după masă am zis, nu știu ce, de porumb.

— N'avea grijă — răspunse tata, zâmbind cu milă — cu mine o să meargă lucrul cel puțin așa de bine.

Cel puțin! Uneori îmi părea că sudoarea cearcă să iasă pe frunte-mi, dar eram prea slab.

Imi ridicai ochii, pironindu-i aproape provocători asupra tatei. Simțeam sângele cum îmi aprinde obrajii și mă durea atunci că tata nu zice nimic. Intr'un târziu, plecat cum era pe masă, ridică capul zâmbindu-mi.

— Da. da ... îmi pare bine că ai început să te ocupi serios de *asta*...

Căscai ochii mari și fui cât pe aci să strig.

Dar după ce-mi trecu gândul acesta și după ce-i mai văzui odată căutătura, așteptam cu groază să zică: »Și știi de ce?«

— Tu știi — începu el domol...

Eu mă ridicai de pe scaun.

— Ce-i? întrebă tata, ridicând mirat ochii.

— Ce știu?!

— Ei, știi prea bine ce risipă e aici la noi și cum merg lucrurile, când nu le ții de aproape.

I-am căutat lung în ochi înțelesul... Erau lucruri fără legătură; dar toate își aveau locul lor.

— Ce-ți pasă; tu ești *tânăr*... Fetele ar fi în stare să glumească și să râdăi toată ziua, dar *eu* trebue să mă gândesc, că fiecare îmi ia seara câte un leu.

— Las'că nu-i mult — răspunsei și eu apăsat, reculegându-mă și punând oarecare ironie în vorba »mult«.

Tata să uita lung la mine, apoi:

— Nu-i mult, dar de atâtea-ori câte un leu pe fiecare zi pentru mine e ceva.

— Este, dar nici viața lor să n'o dorești.

S'a pus pe râs, fixându-mă cu ochii. astfel încât înțelegeam că vrea să stăm de vorbă. Eram acum în elementul meu.

El cu judecata lui practică, eu cu a mea curată. Puteam acum să ne măsurăm. Nu mai avea apoi putința să alunece asupra faptului singuratic, pentru care îmi făcuse atâtea aluzii. Eram pe terenul discuției obiective și-l vedeam că se pregătește.

Mama însă mă privea, zimbind cu oarecare milă — și asta mă încurca.

— Dacă însă din nefericire, am fi așa de proști și îndobitociți ca ei, mi-ar fi indiferent...

— »*Așa de îndobitociți*«. — Simții tâmplele apăsate cu putere, și valuri de

popor și mai cu seamă literatura, pe care o poate avea ori-ce popor cu un început de cultură. Dar aceea ce leagă mai mult sufletele celor de o limbă este cântecul care se aseamănă dela frate la frate și care isvorește din acelaș fel de viață, din bucuriile și necazurile tuturor deopotrivă. Și cântecul leagă sufletele acelora mai cu seamă, cari n'au cunoștință multă de carte și cari, dacă nu pot cunoaște tot ce s'a scris frumos și de folos în limba mamei lor, pot însă prin cântec să-și cunoască sufletul și bucuriile și durerile unul altuia.

*

In deosebi pentru neamul nostru, răslețit și înapoiat, *cântecul trebue să fie cea mai puternică pârghie*, care să lege sufletele noastre — și serbări ca acele jubilare din 1906 ar fi din vreme în vreme de mare folos.

Bucovinenilor, mai nerăbdători, li-s'a părut prea îndelungă vreme din toamna lui 1906 până acum — și în Joia Paștilor 700 de inși, țărani și fruntași, au coborât din pădurile lor de fagi, dela Suceava, spre Iași, celălalt scaun de domnie al nebiruitei Moldove de odinioară. Și i-au primit cu drag Ieșenii aducându-și aminte și unii și alții de vremile de glorie și de restriste de odinioară și... poate și de azi. Și poate și-au adus aminte, că odinioară cei puțini și uniți sub conducerea celui înțelept și tare au avut și apărat odată o »moșie«.

*

Și au cântat și un'i și alții. Au cercetat, ei oaspeții, Iașul de azi al negoțului evreesc, al rămășițelor din trecut, al culturii și luminii moderne. Au cercetat institutele de cultură românească. Au cercetat și au învățat mult din expoziția pe care au orânduit'o, numai pentru ei, în Iași oameni de inimă ca d-nii Iorga, A. C. Cuza, Rășcanu și alții. Și s'au spus cuvinte frumoase de primire la graniță, la orice stație și la Iași. S'au reprezentat pentru ei piese de teatru românesc, s'au rostit poezii și s'a cântat mult și de bunăseamă cu foarte mult folos pentru sufletele lor și ale celor din capitala Moldovei.

Conferințele învățătorilor.

Intre faptele de interes pentru educația, cultura poporului și progresul școalei sunt și aceste conferințe, pe cari, de obiceiu după Paști, le tin în capitalele de județe învățătorii de sat și de oraș împreună.

In ele de obiceiu membrii învățământului primar se ocupă cu problemele școalei primare, își împrospetează și îmbogățesc cunoștințele generale și în deosebi pe cele de pedagogie. Au prilejul de a se solidarisa și de a plănui noui mijloace pentru ridicarea morală și materială a poporului. Se fac escursiuni mici la stabilimentele industriale și fermele apropiate și după încheerea conferențelor se fac întotdeauna, cu înlesniri de tot feliul din partea statului și județelor, călătorii în locurile pitorești, istorice din țară. Cei din județul din nordul Moldovei pornesc devale spre Muntenia, cei din Prahova în Dobrogea sau spre Oltenia sau chiar și peste hotare, cum au făcut cei din Teleorman, cari au cercetat câmpul biruințelor noastre dela Plevna.

*

Membrii corpului didactic primar din judetul Ilfov, întruniți în București, au organizat și un foarte frumos concurs cu premii între cele mai bune coruri școlare din sate.

A fost una din cele mai frumoase sărbători la Ateneu, la care au luat parte, pe lângă membrii corpului didactic și un public număros și d-l Haret, împreună cu personalul superior din ministerul de instrucțiune publică. Pe lângă cântecele executate de corurile școlare sub conducerea profesorului de muzică Popescu-Pasărea, s'au jucat jocuri naționale, s'a recitat etc.

In toată țara conferențele acestui an au luat sfârșit Duminecă seara. La București în sala senatului printr'o ședință solemnă.

Congresul directorilor de școli secundare.

La școala centrală de fete Directorii mai multor școli secundare (medii) din țară, întruniți în congres, au desbăut mai multe chestiuni de însemnătate pentru organizarea școalei secundare, pentru disciplina și educația tinerimei. Au luat parte la cuvânt mulți directori, aducând fiecare contribuția sa din experiența mai mult sau mai puțin îndelungată, ce a făcut'o în fruntea unei școli secundare din țară.

D-l Eliodor Constantinescu din R.-Vâlcea spune lucruri de o mare însemnătate în ceeace privește administrația interioară a școlilor secundare.

S'a amintit și chestiunea politicei în școli, s'au dat în privința aceasta mai multe păreri. D-l Haret, ministrul instructiunii publice, care presida, a făcut în această privință o declarație în înțelesul, că numai oamenii pot face politică dar nu și instituția.

Semne bune.

Da sunt *semne bune* pentru agricultura, pentru sămănăturile țării. Dumnezeu, poate, a hotărât să răsplătească lipsa și nevoile din alți ani și mai cu seamă din anul trecut și a trimis ogoarelor ploaie la timp, a dat apoi o primăvară dulce, care să încolțească toate semințele și să ferească de răceală florile pădurilor nesfârșite de pruni, cari acoper coastele Carpaților dealungul.

De câte-va zile chiar, a căzut ploaie îndestulitoare pe aproape tot întinsul țării aducând creștere holdelor și liniște la sate.

Ca semn bun privim și aceea, că legile nouă agrare, a căror interpretare și aplicare întâmpină deocamdată nedumeriri și piedeci, vor tinde să creeze pe zi ce trece alte rosturi și alte împrejurări, mai favorabile, în viața satelor.

M.

Conferențele învățătorești.

(Raport special)

— 20 Aprilie v. 1908.

In zilele de 17 și 18 Aprilie v., s'au ținut conferențele învățătorilor dela școalele poporale gr. or. din întreaga archidieceză.

Invățătorii *cercului conferențiar Brașov, compus din protopopiatele Brașov, Bran și Treiscaune*, de astă dată sau întrunit în Brașov, având ca loc de întrunire frumoasa sală festivă a gimnaziului nostru.

Joi la 9 oare a. m. s'a făcut invocarea Duhului sfânt, în biserica Sf. Neculae. In toti anii, cu această ocaziune s'au obicinuit a se ține și parastas în memoria celor morți, ceeace de astădată s'a întrelăsăt, un lucru ce pe o mare parte dintre colegi i-a atins cam neplăcut.

Ședința I-a.

Pe la orele 10 s'a deschis conferința de către dl comisar consistorial Andreiu *Bârseanu*, prin o frumoasă și instructivă vorbire asupra începutului și problemei conferențelor înv. Nu mă indoesc, că această măduvoasă vorbire se va publica și în coloanele »Gaz. Trans.« fiind de o valoare deosebită nu-numai pentru învățători, ci pentru întreg publicul românesc.

După cuvântul de deschidere, învăț. dir. *A. Boldor*, în numele învățătorilor, prin câteva cuvinte, a felicitat călduros pe simpaticul comisar din incidentul alegerii sale bine meritate, ca membru al »Academiei române«.

La rândul său, dl comisar, constată, că și de astădată inspectoratul reg. de școale va fi representat în decursul tuturor ședințelor, prin dl subinspector *Erödi* Janos. Din partea tractelor protopopești încă sunt de față, d-nii protopopi Ioan *Hamsea* și *Damian* și mai pe urmă dl prot. Voina.

Trecându-se la ordinea zilei, se dă cuvânt învățătorului Radu Prișcu din Brașov, care 'și cetește tema: Importanța învățământului intuitiv în școala poporală.

Conferința aduce mulțămită protocolară d-lui Prișcu, pentru frumoasa disertație, lucrată cu zel și pricepere.

Acordându-se cuvântul învățătorului A. Boldor, acesta face o mică dare de seamă asupra cărții: Metodul fonomimic, de înv. George B. Boeriu și George Codrea. Arată avantagele acestui metod față cu cele de până acum, și recomandă călduros cartea sus amintită, scrisă cu pricepere și praxă. După o mică discuțiune asupra acestui metod, la care iau parte învățătorii Dariu și Boldor precum și dl comisar, ședința primă se ridică și cea mai mare parte dintre învățători, în frunte cu d-nii comisar, subinspector și protopopul Demian, se întrunesc la o masă comună la »casa de tir«.

La masă s'au ridicat mai multe toaste. Intre acestea amintesc avântatul toast al d-lui comisar pentru M. S. Regele apoi al d-lui protopop Damian pentru inspectorul reg. de școale, al d-lui subinspector Erödi (în. l. magh.) pentru dl comisar și în fine al d-lui Dariu pentru I. P. S. Sa Metropolitul și Consistor.

Ședința a II a.

După amiazi la oarele 3, d-l Ioan Dariu, director școlar în Brașov, 'și citește tema: »Propunerea limbei maghiare în conformitate cu cerințele art. de lege XXVII din 1907«. D-l Dariu expune cu pricepere o serie de norme și reguli metodice asupra propunerii limbei maghiare în școalele cu limba de propunere română și conclude că metodul cel mai practic pentru satisfacerea cerințelor legii este metodul mixt și în clasele superioare metodul direct. Arată la fine, că încurând va scoate de sub tipar în conlucrare cu d-l subinsp. Erödi, o carte, cu tablouri de intuițiune, compusă în conformitate cu cele expuse în tema citită.

Urmează la rând d-l Neculae Hamzea, învăț. în Cristian, ca raportor al corpurilor învăț. din Cristian-Râșnov, și citește tema: »Care este metodul cel mai potrivit pentru instruarea adulților în scriere și citire?«

Tema a fost lucrată cu mult avânt de stil și zel laudabil.

Asupra acestei teme de actualitate se naște o interesantă discuțiune la care iau parte învăț. Cristolovean, Dariu, A. Boldor și d-l comisar.

La propunerea învăţ. A. Boldor, conferența decide: ca în ceea-ce privește metodul, să se lase la voia fiecărui învăț. a folosi metodul cu care mai ușor crede a ajunge la scop, iar în ceea-ce privește timpul întroducerii cursurilor de adulți, prea ven. Consistor să întroducă încă în iarna viitoare aceste cursuri așa ca ceasul priveghierii să ne găsească cât mai bine pregătiți.

La finea ședinței d-l comisar *A. Bârseanu, anunță, că pune din al său propriu* **un premiu de 200 cor.**, pentru cea mai bună temă asupra subiectului : *Propunerea limbei maghiare în școalele noastre, în conformitate cu recerințele legei fără ca să sufere învățământul limbei materne.*

Această expunere a insuflețitului nostru comisar este salutată cu puternice urări de — să trăiască — și ședința a II se ridică, anunțându-se ședința a III-a pe Vineri la oarele 8.

(Va urma).

B.

STIRILE ZILEI.

— 23 Aprilie.

Impăratul Germaniei în Pola. Eri dimineață a sosit în Pola Impăratul și Impărăteasa Germaniei, cari se află în drum spre Viena. Sosirea Suveranilor germani în portul austriac s'a făcut între bubuiturile tunurilor trase din fortul portului. Toate vasele austro-ungare și streine au arborat drapelurile de gală.

Victimele muncei. Eri s'a făcut aici înmormântarea celor cinci lucrători nenorociți, cari Luni dimineața și-au găsit o moarte năpraznică la lucrările canalisării orașului, fiind asfixiati (înecați) de gazul aerian ce se strânsese în fundul canalului. Celor morți, între cari se afla și Românul din Scheiu, Ioan *Grecu*, li s'a făcut eri o frumoasă înmormântare, fiind conduși la ultimul locaș de o mulțime mare de oameni. In fruntea convoiului se afla muzica orașului, căreia urmau carele mortuare împodobite cu frumoase cununi.

Odihnească în pace!

Avansări în armata comună (statul activ) cu 1-iu Maiu a. c. Răsfoind foaia oficială militară (Personal Verordnungsblatt Nr. 17 din 29 Aprilie 1908) am găsit următorii ofițeri și funcționari militari români, cari au fost înaintați de 1 Maiu: *De Maior ;* Căpit. de cl. I-ă *Nicolae Logoșan*, dela reg. de art. Nr. 12, permutat la reg. de art. Nr. 36. *De căpitan cl. I-ă*: Căpit. de cl. II-a *Aurel Pecurariu*, la reg. de inf. Nr. 82; căpit. de cl. II-a *Alexandru Hanzu*, la reg. art. de cetate Nr. 3 atașat inspectorelui de art. de cetate. *De căpitan cl. II-a :* Locotenenții: *Iosif Tedesco*, la bat. de vânători Nr. 21; *Miron Serb*, la reg. de inf. Nr. 33. *De locotenent :* Sublocotenenții: *Sabin Flora*, la reg. de inf. Nr. 62; *Alexandru Micu*, la reg. de inf. Nr. 64, atașat institutului geografic; *Victor Domșa*, la reg. de inf. Nr. 61. *De sublocotenent ·* Cadeții și aspiranții de ofițer: *Antoniu Burda*, la bat. de pioneri Nr. 8; *Victor Perco* (?), la reg. de inf. Nr. 33; *Iuliu Vuia*, la reg. de inf. Nr. 52; *Mihail Ion*, la reg. de inf. Nr. 43; *Virgil Voina*, la reg. de inf. Nr. 2 și *Nicolae Zernovean*, la div. cav. de artilerie Nr. 4.

In branșa preoțimei militare : De protopresbiter campestru: Curatorul campestru de cl. I-a *Nicolau Fizesianu*, în Brașov. *De curator camp. cl. I-a :* Curatorul camp.

---

sânge, care de bună seama trebuia să fie negru, cuprinzându-mi fața. Ochii mi-se umeziră și începui să clipesc repede, ca să svânt lacrima ce se aduna gata să iasă.

»*Îndobitociți*«! — și pentru o clipă, dar numai pentru o clipă văzui imaginea curată și plină de lumină a Linței. Mi-se păru că o văd, cu basmaua ei legată la spate, plecând obrăsnicită de tata....

— Sunt îndobitociți nu oamenii bătuți de nevoi, muncitori și pacinici, ci oameni răi și cruzi cu semenii lor!

Mi se puse o pânză dinaintea ochilor. Nu mai puțin cetii în ochii tatii. Imi părea însă că mă privia zâmbind cu milă.

— Și pentru aceia — urmai eu tremurând — pentru aceia n'am să trăiesc nici odată aici«.

Mama se uita lung și la unul și la altul:

— Ce, voi vă certați?

Apoi se apropie, îngrijată, de mine, mângăindu-mă.

— Îmi pare bine — zise tata hotărît, ridicându-se și luând lucrul în serios — îm pare bine că tot în carte găsești viitorul tău.

*

Nu știu dacă în noaptea aceea am durmit un ceas. Nu îmi aduc aminte limpede câte și ce fel de gânduri mi-au chinuit mintea. Eram așa de străin. Simțiam din ce în ce mai mare o durere, care îmi îngreuia capul și-mi alunga somnul. Știu apoi că am simțit pe frunte mâna mamii și vorba-i blândă, îndemnându-mă să mă scol, ca să putem ajunge până la ziuă în oraș.

Capul îmi era greu și în tot trupul simțiam un leșin și o slăbiciune mare. Mama era îngrijată, cu toate că eu mă luptam cu mine, ferindu-mă să trădez vre'un semn al stării mele.

M'a îmbrăcat mai mult ea. Tata se gătea și el pentru pădure.

Se auzi trăsura la ușă.

Era întunerec besnă și atâta liniște. încât, ca să auzi ceva, trebuia să ții urechia atentă la svonul, care trebuia să vie atât de departe, din marginea cealaltă a satului, dela moară, — iar vântul trebuia să aibă *putere* ca să se simtă, — în trecerea lui, prin ramurele încă goale ale sălcâmilor din față.

Umbra înaltă a lui Ion sta înaintea cailor. Trăsură, cai și om erau în atâta nemișcare, încât păreau crescute pe loc. Numai când m'am coborât jos Bălan a mișcat un picior pentru a se lăsa pe celălalt.

Atunci se apropie și Ion de mine, plecându se iscoditor:

— Dta mergi?

Nu știu ce avea, că mi-a părut încurcat. Eu eram gata, iar el multă vreme s'a tot învârtit pe lângă cai tot dregând — și nu mai isprăvia. Capul îmi era atât de greu, că nu mai puteam ținea seamă de staturile tatii pentru lucrurile ce aveam de isprăvit și de ale mamii pentru îngrijirea sănătății mele — și mai cu seamă, aceea ce tot bonbănia Ion, învârtindu-se pe lângă mine.

Auzii ușa noastră trântită — și mă simții pe drum.

Prin vălcele, pe drumuri noroioase și pline de bolovani, pe coaste; apoi printr'o pădure, prin șes — iar printr'o pădure, pe la *Răspântia hoților* și în urmă, pe un câmp deschis făceam cu trăsura trei ceasuri până la oraș. Roaretele duruiau ametitor prin bolovani. Prin geamul din față se vedea trupul spătos al lui Ion, care îmi părea că bombănește încă, alternându-și înjurăturile și blăstemele cu căderea ritmată a roților dintr'un hop într'altul. Scârțăitul arcurilor părea un gemet de durere, care nu se mai isprăvește, și mă simțiam ușurat când se opria trăsura. Altădată îmi părea, că în căderea lor succesivă prin hopuri, roatele se apostrofează una pe alta, cu atât mai tare, cu cât ele se simt căzute mai în adânc. Fiecare vestea printr'un țipăt căderea ei, par'că spre a fi cât mai îngrabă scoasă dela greu... Une-ori două deodată cădeau, oprind trăsura în loc, într'un țipet scurt ce semăna mai mult a blăstem. Simțiam apoi singur cum smuncesc caii de curele, dar treaz nu eram, decât când auziam îndemnurile lui Ion.

Nu-mi mai simțeam capul. Il lăsasem pe perina răzemată în fundul trăsurii. Un leșin sec îmi luase toate puterile. Aveam greață, sudori reci pe frunte și un frig în tot trupul. Mă lăsasem, fără putere, în fund, rezemând pisioarele înainte. L-aș fi chemat pe Ion să nu mă lase, dar mi-era frică de el acum. Cine știe ce poate un om în astfel de împrejurări... Și apoi aveam în haină două hârtii de câte o mie. Mai cu seamă de asta...

Nu știu ce a mai fost. Mi s'a părut că l'am chemat pe Ion, l'am chemat de mai multe ori și n'a venit.

Uneori mi se părea, că dinspre cai, se repede spre mine o umbră și pe urmă trece pe urma trăsurii. Imi părea apoi că un om se luptă să se suie pe capră. M'am întrebat pe urmă și mă întreb și astăzi dacă am visat

de cl. II-a *Iosif Serafin*, în Trebinje (Hertegovina).

In branşa ofiţerilor-auditori: De auditor-maior: Auditorul-căpitan de cl. I-a *Eugen Papp*, la judecătoria de garnizoană din Komorna. *De auditor-căpitan cl. I-a:* Auditorul-căpitan de cl. II-a *Corneliu Bardosy*, la reg. de inf. Nr. 50.

In branşa ofiţerilor-medici: De medic de reg. cl. II-a: Protomedicul *Dr. Ioan Moldovan*, la reg. de art. Nr. 7.

In branşa ofiţerilor de contabilitate: De locotenent de contabilitate: Sublocotenentul *Emanoil Florea*. la reg. de inf. 64:

Toţi cei numiţi până aci sunt denumiţi de către Maj. Sa.

Din partea ministeriului comun de războiu s'au făcut următoarele numiri:

In branşa oficialilor de contabilitate militari: De oficial de cont. mil. cl. II-a: Oficialul de cont. mil, de cl. III-a *Ioan Logoşanu*, la intendantura corpului de armată Nr. 2.

In branşa oficianţilor de artilerie: De accesist: Aspirantele sergent *Ioan Baltean*, la depoul de art. din Mostar, permutat la dep. art. din Alba-Iulia.

In branşa registraturei militare: De oficial de registratură milit. de cl. II-a: Oficialul de registratură mil. de cl. III-a *Sava Muntean*, la comanda corpului de armată Nr. 4.

Producţiune Internat-Orfelinatului Reuniunei fameilor române din Braşov, va avea loc Duminecă în 27 Aprilie (10 Maiu st. n.) la 3 oare după amiazi în sala de concerte a Redoutei, cu următorul program: *Teatru:* »Artistele« comedie într'un act localizată de d-na Maria Popescu. »Mândria pedepsită« comedie într'un act de d-na Maria Baiulescu. La sfârşit elevele vor juca o compoziţie de dansuri naţionale. Atragem din nou atenţiunea publicului nostru românesc atât din Braşov cât şi dela ţară, să ia parte la această reprezentaţiune cu scop de binefacere. Bilete se vând în decursul zilei de Vineri şi Sâmbătă în librăria Mureşianu, iară Duminecă dela 2 ore la cassă în sala Redutei.

Societatea »Clubul Român« din Viena invită la seara de petrecere împreunată cu teatru şi dans, ce se va aranja Duminecă în 10 Maiu 1908 st. n., în saloanele »Zum Grünen Baum«, VII. Mariahilferstrasse, 56, cu următorul program: 1) »Trei Doctori«, comedie într'un act, executat de membrii »Clubului Român«. 2) »Die kleinste Tänzerin der Welt« de d-şoara Rudi Frisé (din etablisementul Ronacher). 3) »Piese umoristice« de d-l George Palcu. 4) Dans.

O catastrofă pe râul Nipru O groaznică nenorocire s'a întâmplat pe Nipru, în guvernământul Cernikov (Rusia). La întoarcerea din biserică, 150 de ţărani, femei şi copii au vrut să treacă fluviul cu o barcă. Aceasta fiind prea mult încărcată s'a răsturnat, şi toate persoanele dintr'însa au căzut în apă. Femeile, copiii şi bătrânii erau respinşi cu brutalitate de către bărbaţi. S'au înecat 120 de persoane, 30 au fost salvate.

Inundaţiile în Rusia. Din Moscova se anunţă că, în ultimele inundaţii apa a acoperit o cincime din suprafaţa oraşului. Trei mii de case sunt sub apă. Pagubele se urcă la 20–36 milioane de ruble. In raşele: Mohilev, Kopiss, Kremenciuk şi în districtele Gorigorki şi Orşa, au murit multe persoane. In districtul Oka, unde sunt mulţi oameni în pericol, s'au trimis vapoare şi bărci în ajutor. Lângă Cernikov, linia ferată a fost întreruptă.

Cestiunea evreiască în Rusia. Din Petersburg se anunţă că deputatul Purischievici şeful partidului drept, are intenţia de a propune în Dumă excluderea Evreilor din armată. In schimb el vrea să creeze statului un venit de 80 milioane ruble, supunând la o dare personală de 10 ruble pe toţi Evreii între vârsta de 18—50 ani. Ziarul »Nowoje Wremja« care susţine această propunere, declară că ea se bucură de mulţi adepţi în cercurile militare. Primul ministru Stolypin a învitat pe Purischievici ca pentru moment să renunţe la acest plan care nu e oportun.

Un diamant de două milioane. Din Paris se anunţă că diamantul albastru Hopeh a fost vândut eri pe suma de două milioane lei. Preţioasa piatră are o greutate de 44 carate şi jumătate şi e de o coloare albastră.

Cronici bucureştene.

Intre nebuni.

La un kilometru dela marginea Bucureştilor, afară în câmp, trăeşte o altă lume cu desăvârşire străină de aceea, care în Capitală şi oraşe face politică, negoţ, chefuri, escrocherii, muzică, dragoste etc. e lumea celor nebuni, cari trăiesc în fosta mănăstire Mărcuţa. E lumea acelor recrutaţi dintre noi graţie unor părinţi viţioşi, degeneraţi, graţie alcoolului, sifilisului, pelagrei (soră cu ţăranii), graţie eredităţii sau atâtor suferinţe şi sguduiri morale.

* * *

In larga împrejmuire cu zid sau ulucă a fostei mănăstiri sunt, pe lângă chiliile de odinioară, în care nu se mai rosteşte rugăciune, câte-va clădiri noi pentru administraţie, pentru direcţie şi celalalt personal: interni şi gardieni.

Prin parcul mare din faţă scăldat în razele soarelui de primăvară, printre pomii şi arborii înverziţi, se plimbă în îmbrăcămintea ospiciului şi chiar în hainele lor proprii, nebunii din acei neprimejdioşi, maniaci de tot feliul etc.

Fiecare e ocupat cu ceva şi fiecare singur: vorbeşte cu sine, ceteşte, cugetă plimbându-se, dispreţuitor pentru cei din jur şi uneori pentru lumea asta...

* * *

Trecând apoi prin parc şi prin gangul clădirei de serviciu eşi în curtea mare, în jurul căreia se întind fostele chilii cu curţile lor. Aici, pe stânga sunt, acum chemate afară de căldura soarelui, femeile furioase, închise acum în curţile strimte ale chiliilor, tunse toate, după obicei, şi de aproape supravegbiate de gardiene, pe dreapta sunt bărbaţii din aceeaşi categorie şi în fund şirul lung al chiliilor multe, locuite de nebuni şi nebune ce stau în paturi, înghemuite cu feţele virîte în pernă sau acoperite, având de cele mai multeori o privire furioasă a omului gata de apărare faţă de străinul, care intră în lăcaşul lor. Unii îţi zimbesc, îţi rîd, te privesc semnificativ ca pe o veche cunoştinţă şi dacă le zimbeşti şi tu şi le rîzi, conversaţia e gata. Greutatea e mai mare pentru tine. Tu eşti străin, nebunul dimpotrivă te cunoaşte de mult. El e deschis, are sufletul pe buze, are atâtea şi atâtea de spus! Nota dominantă e sinceritatea care te cucereşte dela început.

* * *

Am putut face cunoştinţa aproape a tuturor feliurilor de nebunii: epileptică ereditară, sifilitică, alcoolică etc. Cu cei mai mulţi din acei stăpâniţi de grandomanie sau de diferite alte manii, sau cu acei cari înainte de a deveni nebuni avuseră o poziţie socială bună, studentul intern trebuia să fie în termini familiari pentru a fi pe placul nebunilor, cari cereau aceasta. Când intram într'o nouă cameră se întorcea spre noi vre-unul şi ne primea cu astfel de vorbe adresate studentului: »Ce-i mă?« sau: »Ce cauţi«, sau adresându-se gardianului: »Dă-l afară«.

Adese-ori studentul sau noi eram încunjuraţi din toate părţile de nebuni, cari se plâng că nu le dă drumul acasă, cer bani, rîd sau îşi fac joc cu noi. Şi dacă gardienii şi studentul nu le poruncea să rămână la paturile lor, ne urmau prin toate camerele ca o adevărată ceată de excursionişti prin rămăşiţele unor clădiri antice.

* * *

Treceam fără vorbă şi fără sgomot pe lângă paturile, în cari zăceau înghemuiţi cu faţa în jos şi cu păturile în cap nebunii, cu cari internii n'aveau curajul să stea de vorbă.

Şi am cunoscut pe o femeie de 30 de ani, evlavioasă, bună şi blândă, care ne-a poftit să poposim pe patul ei, căci om fi obosiţi de atâta drum. Vorbea întrerupt, rar şi cu o dulceaţă rară în vorbă. Era mamă, dar era fecioară. Avea în sân 3 copii: de 4, de 2 ani şi de 7 luni. Nu se ştia când avea să nască. Asta depindea de voia Celui de sus... Cei doi mai mari ştiau să vorbească. Vorbeau ades cu mama lor, pe care o întrebau după plecarea noastră, că cine suntem şi ea ne spunea că are să le răspundă: sunt nişte străini şi au venit să ne vadă.

* * *

Şi am făcut încă multe cunoştinţe în parcul din faţă al ospiciului. Am avut onoarea să cunosc pe un mare inventator evreu, care atunci când putea să apuce o coală de hârtie, o umplea în câteva clipe cu cele mai stranii şi grozave descoperiri. De altfel în ziua când l-am văzut isprăvise cu toate descoperirile ce avea de făcut... Ne-a dat câteva plicuri cu descoperirile sale şi câteva scrisori pentru familie sau persoane particulare din oraş — şi la despărţire a rămas să studieze mai departe...

Aproape de poarta de ieşire, pe aleia din lungul ulucei se plimba mândră şi dispreţuitoare fiica regelui Georgescu... Din clipă în clipă arunca o privire furişă, dar rece şi dispreţuitoare. Ar fi voit să ne vorbească, dar ţinea să nu se coboare. Şi i-am vorbit noi începând cu un salut respectuos. A început să ne vorbească, fără vre-o legătură în idei, despre păcatele societăţii, de imoralitate, nedreptăţi, despre regele Georgescu, care a fost adus la casa de nebuni, ca să rămână moştenirile şi tronul pentru alţii. Vorbe de ocară şi dispreţ îi fură adresate tovarăşului meu, care avea plăcerea s'o contrarieze; i-a dat un nume închipuit şi-l acuza de acapararea averii dela Buzău a regelui Georgescu. Faţă de mine dimpotrivă avea cuvinte de laudă pentru buna creştere, cuviinţa şi respectul pentru femeie...

Am plecat din această lume cu o mulţime de scrisori, din cari unele cu greu se pot desluşi. Am plecat din această lume de nebuni, din cari nici unii nu ziceau că sunt nebuni, ci bolnavi. Pe rînd apoi constatai o ură neîmpăcată împotriva doctorilor şi un dispreţ pentru ştiinţa lor, care nici odată nu e în stare să vindece. Şi cum stătusem câteva ciasuri în mijlocul lor ne apropiasem atât de mult de felul lor de manifestare sufletească (sinceră prin excelenţă!) încât la prima vedere ne păreau străini şi demni de puţină încredere muritorii în toată mintea, pe care-i întâlneam în calea noastră spre oraş. Am constatat la Mărcuţa grade mici de nebunie, cari sunt întrecute de nebunia înţelepciunii multor treji de afară. Am voit să cunoaştem, care este puntea de trecere dela mintea aşezată la aşa zisa *nebunie*, şi nu ne-a fost cu putinţă, pentrucă am găsit şi găsim în fiecare zi atâtea capete sucite şi dincoace de punte...

M.

In jurul alegerei de paroch din Râşnov.

Pentru ca să nu fim învinuiţi de parţialitate, dăm loc corespondenţei de mai jos, iscălită de numeroşi parochieni din Râşnov, cari protestează contra celor publicate în corespondenţa din numărul trecut poporal al foaiei noastre, lăsând de sine înţeles toată responzabilitatea în sarcina celor subscrişi.

Iată această corespondenţă:

După trecerea d-lui I. Hamzea fost preot în Râşnov de protopop al Branului la Zărneşti, abea la 3 luni s'au luat măsurile de lipsă pentru deschiderea concursului, deşi deja în timpul acesta se simţea lipsa de un al 2-lea preot, căci într'o comună bisericească cu peste 3000 suflete un singur preot e greu să împlinească toate trebuinţele religioase ale credincioşilor şi mai ales la noi în Râşnov, unde credincioşii ţin la legea şi obiceiurile moştenite dela strămoşi. Astfel comitetul cu 21 voturi contra 8 a decis publicarea concursului. Concursul s'a publicat pentru parochia de cl. I. Poporul s'a alarmat la aceasta şi îndată s'a făcut o rugare la Prea venerabilul Consistor, cerând explicare. ba s'a trimes şi o deputaţiune de 5 membri. Explicarea ne-a sosit şi s'a cetit de către P. O. D. Protopop I. Hamzea. Poporul s'a liniştit, auzind că stola nu are a face nimic cu clasa. Mai târziu a venit şi d-l protopop V. Voina să ne cetească earăşi o explicare dela Prea venerabilul Consistor, dar a fost înpedecat din partea unui grup de 15—20 parochieni în frunte cu parochianul G. Ilie. Abia acum am văzut că cei 15—20 luptă pentru vre-un interes oare-care şi după închiderea concursului am făcut o rugare la Prea venerabilul Consistor subscrisă de aproape 300 de oameni, în care am cerut alegerea, ca astfel să punem capăt svârcolirilor şi tulburărilor dintre popor. Inainte de alegere cu câte-va zile ne-am dus vre-o 10 oameni la D-l protopop I. Hamzea şi l'am rugat să aducă jandarmi, căci contrarii, adică clica de 15—20 se lăudau mai ales G. I. Staniloiu şi V. Ilie, că alegerea numai prin sânge (?!!) se va face. D-l protopop ne-a răspuns că nu voeşte să meargă cu jandarmi la sf. biserică. Sâmbăta seara după cum e obiceiul, s'a adunat comitetul pentru compunerea listei candidaţilor. In sala de se-

---

— şi nu îmi vine să cred, pentrucă în tot timpul am auzit huruiala trăsurii. Pe Ion însă l'am strigat de mai multe ori. Mai multă putere n'aveam. Din nou văzui aceiaşi umbră, repezîndu-se la Ion. Mă aşteptam ca el să se apere. Din potrivă, şi-a aplecat urechia ca străinul să-i şoptească — cine ştie ce...

Iar îmi adusei aminte numai decât că eram înarmat, dar, ca ne-altădată, nu mai pusei mâna să mă încredinţez.

Mi-se păru apoi, că în cele din urmă Ion se hârţuia cu necunoscutul, care de mai multe ori fu silit să sară din trăsură, îi văzui în cele din urmă, prinzându-se de gât. In clipa aceia se vede că am strigat ceva, căci mă cutremurai singur. Trăsura se oprise. Străinul şi-a întors capul.

Am simţit pe urmă, că m'apucă unul de după cap, gata să mă târe jos — şi, până să mă gândesc la armă, îmi simţii mâna dreaptă apucată de celălalt.

— Ce vreţi cu mine?

Inţelesei întâi vorba lui Ion.

Mâna dreaptă îmi era în mâna Linţei, care sta aplecată în faţă-mi, rugându-mă blajin să gust dintr'o sticlă ce o avea în mână. O ascultai. Imi scoase apoi căciula de pe fruntea plină de sudore. Mă şterse. Apoi îi desdoi marginea, aşa că o lărgi — şi mi-o puse iar pe cap. Mi-a potrivit bine perna la spate şi mi-a adunat haina la piept, încheindu-mă.

Ion se dăduse jos şi rămăsese tăcut. La o vreme îngână sfielnic:

— Să rămâe Linţa lângă dumneata?

Nu ştiu pentruce m'am gândit atunci că Ion e nemişcat în faţa mea. Mă simţii pe mine... Eram şi eu nemişcat. Era atâta linişte şi nemişcare, că se părea că eram, cu trăsură cu tot, crescuţi la loc.

O mişcare se auzi apoi la cai. Poate Bălan.. Desluşii apoi în vale şoapta uşoară a unui părâu — apoi întâlnii în faţă-mi căutătura sfielnică a Linţei, gata să se supună, din iubire şi ascultare faţă de Ion şi din milă, poate numai, pentru mine.

— Nu Ioane... acum mă simt mai bine...

Am mers apoi mai mult pe drum drept... Cei doi, pe capră, şedeau nemişcaţi, arare întorcându-şi capetele unul spre altul. Intre ei ţineau sticla cu lapte şi o legătură, de bunăseama cu ouă pentru târg. De câteva ori s'au uitat înapoi... Nu s'au apropiat nici cum unul de altul, dar, după cât se putea înţelege, deşi nu se putea vedea, mânile lor erau împreunate. De câteva ori m'a bătut gândul să mă ridic încet, să văd — dar n'am făcut-o. Nu ştiu dacă am dormit. Ştiu însă că multă vreme i-am văzut nemişcaţi.

Apoi par'că tot am aţipit, căci mi-am deschis ochii când au luat-o caii la pas, pe pietrile din marginea oraşului.

Atunci văzui pe Linţa desfăcându-se de lângă Ion..

Eram mai bine. Dar îmi părea un veac, decând plecasem. Imi veni în minte întâmplarea de cu seară şi mă muncii să leg şirul vorbelor tatii, dar nu puteam, căci nu mai păstram aproape nimic.

... »*Indobitociţi*«...

Imi adusei apoi aminte că a mai zis »din nefericire«.

Incepuse a se lumina...

Romulus Cioflec.

Elena Farago,

„Şoapte din umbră“, poezii, Craiova.

Numele doamnei Farago este cunoscut cetitorilor din Ardeal. Poeziile acestei duioase poete au fost la noi mai gustate şi mai apreciate decât ori-unde. Felul ei de a gândi şi a simţi se potrivea mult cu al nostru, împrejurare, care a făcut pe unii critici să o numere printre scriitorii din Ardeal.

Dacă primul volum de versuri, apărut la Budapesta, i-a câştigat poetei un nume stimat în literatura românească, al doilea volum, »*Şoapte din umbră*«, îi fixează definitiv locul între marii noştri poeţi. Astăzi doamna Farago este considerată ca cea dintâi poetă a noastră. Cele mai adânci, mai zguduitoare sentimente sunt redate de poetă cu o uşurinţă neajunsă până astăzi de nici una dintre poetele noastre.

Intr'un vers, ce pare tăiat în marmoră, poeta exprimă tot ce frământă, tot ce luminează sau întunecă sufletul omenesc, atât de complicat. In versurile acestea, cari sună ca o muzică cerească este cuprinsă întreaga lume de gânduri a unui suflet stăpânit vecinic de un ideal. Nimic afectat, nimica silit. Păstrând totdeauna liniştea şi seninătatea sufletelor alese, poeta te poartă printr'o lume nouă. Icoane duioase, pline de o nespusă tristeţă îţi trec pe dinainte, fără a te sgudui. Dela stejarul uitat în margine de drum, până la cele patru cruci, ce se înalţă ca un blestem asupra vremurilor maştere, toate ne înduioşează, ne predispune spre melancolie, dar nu ne sguduie. Şi dupăce petreci întreagă

dință însă intră de odată și un grup de parochieni în frunte cu Ștefan Proca, oameni care nu aveau dreptul să ia parte la ședință. Aceștia împedecară comitetul în lucrarea sa prin larmă și d-l comisar D. Moldovan închide ședința și convoacă comitetul pe ziua următoare la 7 oare dimineața. Va să zică nu de membri comitetului a fost zădărnicită. Venind dela comitet G. Ilie scoate revolverul și pușca pe stradă de bucurie (?!!) că nu s'a făcut nimica în comitet.

Noaptea pe la 1 oră indivizi necunoscuti dar bănuiți, sparg ferestrele la casa d-lui protopop Hamzea, unde durmea d-l comisar, ca să-l înfricoșeze să nu mai vie la alegere. Văzând deci că lipsește siguranța publică, s'a cerut jandarmi, cari să împedice o eventuală primejdie. Jandarmii au venit cu doi jurați, adecă un român și un sas. La ședință au întrat numai membri comitetului și s'a compus lista inducându-se toți 4 concurenții. In aceastâ ședință d-l comisar ne-a explicat din nou, că deși concursul s'a publicat de cl. I. și alegerea se face pe baza acestui concurs, stola nu se schimbă întru nimic căci ori-ce clasă ar fi, stola tot aceeași rămâne. Văzând contrarii, că ori ce atac e respins recurg la mijloace brutale. Dumitru Dobrescu se repede se apuce actele din mâna d-lui comisar Moldovan, V. Ilie împinge pe notarul comitetului, G. Ilie îi strigă notariului ca să se ducă să trăiască de unde e d-l comisar, și earăși altul îl ghiontește pe la spate. Neașteptându-se notariul comitetului la astfel de brutalități își părăsește locul din cauza aceasta, dar nici decât pentru că i-s'ar fi poruncit să ia lucruri neadevărate la protocol. Așa că în locul lui protocolul îl duce mai departe un alt membru, sub care s'a încheiat și subscris de maioritatea membrilor din comitet.

După terminarea sf. Liturghii D-l comisar Moldovan deschide sinodul electoral și alegându-se 3 bărbați de încredere și notar, s'a purces la votare. S'a constatat că sunt de față 365 de membri cu drept de vot. Clica, adecă contrarii 15—20 strigau, că nu voesc alegere. D-l comisaă le spune la oameni că cei-ce voesc să meargă să voteze la școală și cu aceasta am eșit cu toții din sf. biserică. Școala însă o găsim închisă și n'am putut da de urma cheilor, ne întoarcem earăși la sf. biserică să incepem votarea. D-l comisar a eșit în ușa bisericei să cheme pe membri la vot. G. Ilie sare la dânsul și-'l apucă de pept în fața alor sute de oameni. După ce a văzut însă că și ultima sforțare a lui e înfrântă, G Ilie în fruntea aderenților săi pleacă acasă. Votarea acum decurge liniștit și cu mare însuflețire, își dă votul fie-care parochian pentru fiul comunei d-l I. Nan. După încheiere s'a constatâ, că s'au dat cu totul 345 de voturi toate pentru candidatul poporului v. Nan, care după ce a fost proclamat de ales și chemat de noi, a venit în sf. biserică și l'am rugat să ne dea o declarație că stola va rămânea cea obișnuită.

Corespondența, care se termină cu dorința ca »să ne dea Dumnezeu în toate tracturile astfel de protopopi ca dnii I. Moldovan și Hamzea«, e iscălită de următorii parochieni:

Neculae Ginerică, Irimie Butnar, Ioan Popa, George Crețu, Vasile Șofran, Ioan Crețu, Neculai Csimpoia, Ioan G. Putinar, Dumitru G. Crețu, Alexiu Clinci, Neculai Stoichiță, Dumitru Stănicel, Ion Dobrescu, George Cimpoia, I. Soiu, Ioan Popp, D. Ducari, I. N. Nan, Ion N, Ducari, Ion Rus, Ion Nan, G. Ducar, George I. Ducari, Ion Hodorog, D. Miloui, Ion I. Ducari, Dtru (indesc.) Ion G. Crețu, Dumitru Nan, Ion Rășină, Dumitru Turea, Ion Turea, Dumitru Dobrescu, Ion Brezean, David Stoea, Ion Oltean, George Crețu, (indesc.) Ducari, Ion Soric, Ion Brezean, Ion. I. Brezan, Neculai Ducari, George Sorin, George Butnari, Radu Comănlea, Ion Bușa, George Comanelea, Dumitru Rașină, Dumitru Popa, Ion Cîrstolovan, George Cristolovan, Neculai Cristolovan, George Ducari, George Lențu, Dumitru Oltean, Ioan Taropeg.

*

Cu privirea la cele publicate mai primim următoarea întimpinare:

Onorată Redacțiune!

Deoarece raportul, referitor la alegerea de preot din Râșnov, publicat în Nrul 86 al »Gazetei Trans«. între multe neadevăruri conține și unul jignitor sentimentului demnității mele de candidat de preot, îmi iau voie a Vă ruga să binevoiți a da loc în prețuita DVoastră foaie următoarei declarațiuni:

Declar de neadevăr și resping cu indignare afirmațiunea, că eu înainte de alegerea mea de preot a-și fi dat declarația renunțând la emolumentele unei parohii de cl. I. dupăce știu, că emolumentele respective stola nu stau absolut în nici o legătură cu clasa.

Adevărul e, că dupăce am fost declarat de ales, am fost rugat din partea parohienilor prin P. O. D. protopop I. Moldovan ca spre liniștirea lor să subscriu o declarație, ce mi s'a prezentat, că nu mă voi abate dela taxele stolare uzitate în comuna noastră, ceea-ce am și făcut cu cea mai mare plăcere.

Rêșnov, în 22 Aprilie 1908.

Ioan Nan
cand. de preot.

Numărul nostru jubilar.

Ziua aparițiunei numărului jubilar al »Gazetei Transilvaniei« se va face cunoscută publicului cetitor cu opt zile înainte. Observăm, că numărul jubilar va fi mult mai voluminos decât se proiectase la început și va cuprinde și număroase ilustrațiuni.

In urma aceasta ne-am văzut nevoiți a urca puțin prețul numărului festiv stabilindu-l dela 1 Maiu n. pentru abonații „Gazetei“, cari încă nu s'au prenotat, cu *80 bani*, ear pentru neabonenți cu *1 coroană 50 bani* de exemplar. Mărindu-se ediția suntem în pozițiune de a *primi abonamente în tot timpul până la aparițiune.*

Prețul este în *Austro-Ungaria 1* coroană *50* bani de exemplar (*80 bani pentru abonații »Gazetei«*), iar în *România* și străinătate *2* coroane de exemplar.

Venitul curat din abonamente va intra la *fondul jubilar pentru ajutorarea ziariștilor și a scriitorilor români dela noi.*

ULTIME ȘTIRI.

Sibiiu, 7 Mai. In ședința a doua a sinodului, luându-se în desbatere raportul comisiei școlare, s'a încins o discuție mai lungă cu privire la *școala comercială din Brașov.* După o desbatere mai lungă, la care au luat parte I. P. S. Sa Metropolitul, V. Voina, N. Bogdan, Dr. Preda, Dr. Bălan, T. V. Ghiaja și D. Comșa, s'a primit propunerea comisiunei școlare, ca cercetarea în cestiunea abusului săvârșit la *examenul de maturitate din anul trecut*, consistoriul să o continue, să finalizeze afacerea și să aducă decis.

Budapesta, 7 Mai. In ședința de eri a dietei, continuându-se desbaterea privitoare la extradarea deputaților naționaliști, Dr. Oncu, Dr. Pop, Dr. Suciu și V. Goldiș, ministrul Andrassy a declarat că căpitanul orașului Arad a purces corect față de deputații naționaliști, cari au înființat fără permisiunea lui un club. Terminându-se desbaterea, dieta decide cu majoritate de voturi extradarea deputaților.

Bibliografie.

Sub titlul de »*Extaz*« a apărut în institutul de arte grafice »Minerva« din București un volum de poezii alese din peana distinsei noastre scriitoare brașovene, d-na *Maria Baiulescu.* Acest volum, care cuprinde pe pagina primă un avântat și frumos omagiu la adresa înaltei poete Carmen Sylva, e de un format octav mare, scris pe 172 pagini și costă 1 cor. 50 bani plus porto 10 bani. Se poate procura prin librăria »Gazetei« Brașov.

Codrul și Românul.
Românul și pădurea.*)

De P. M. Codrul.

Țăranul nostru să dea cu săcurea, să bată cu maiul pentru a croi pe milionarii ovrei, ear noi inteligența nu avem decât să facem poesie, să fim idealiști și pe viitor, ca în scurt timp s'ajungem cu toții la sapă de lemn.

Țăranul nu vede pericolul acesta și mulți din inteligența noastră nu țin seamă că trăim în secolul materializmului.

Nu pentru lucrul din pădure e lucrătorul român inimic al ei, nici pentru-că ovreul trage aurul în pungă — nu — ci alte sunt cauzele; dar după cum am amintit câte ținuturi atâtea năcazuri și dureri. O să amintesc vre o câte-va din Țara Oltului.

Olteanul (din Ungaria înțeles) ca tot Românul a fost dedat să taie lemnul care îi place și și de unde îi place, să pășunească unde e iarba grasă, să clădească stână unde îi convine, să vâneze unde îi place, — cu un cuvânt era domnul Munților și al pădurilor. Dar vine legea silvanală mai întâi ca ordin împărătesc la anul 1853 Martie 2 și mai târziu la anul 1879 legea silvanală art. XXXI. ce și astăzi e în vigoare, completată cu sute și mii de ordinațiuni ministeriale bune și rele. — Un dezastru pentru cei ce până atunci iubeau așa de tare pădurea. Și oare ce zice legea aceasta? Că pădurile și pășunăturile de munte să se folosească după plan rațional, făcut de silvicultori și ingineri silvici diplomați. Legea lege, dar Olteanul nu o prea ținea. Ce e mai mult, vine legea din 1898 art. XIX. prin care toate pădurile comunale, comitatenze, ale foștilor coloni, cele bisericești, ale comunităților etc. etc. cad în conducerea științei silvanale; în ce privește însă administrație internă, fie-care comună societate, foști coloni și-o conduc în cadrele legii după cum află de bine, (cu durere în cele mai multe locuri cât se poate mai rău) în limba lor oficioasă ce și-o aleg liber, adecă Românii să se folosească de limba lor românească. (Țâdulile de pădurit din Țara lui Radu Negru Vodă sunt cu excepție de comuna Viștea de sus făcute în altă limbă!) (ungurește.)

După o libertate așa mare a folosințelor în pădure vine de-odată legea silvanală cu directivele ministeriale chiar prea stricte. Pedepse și iar pedepse, fu rezultatul; pădurea devine urgisită. organele technice ca silvicultorii, vigilii de pădure, devin spinii în ochii țăranului nostru. Proprietarii de pădure îi dau foc în seceta verei, numai să se acape de ea. Multe sute de mii au căzut pradă focului, din cauza scurtei vederi a unuia și altuia. Și acum când avem inteligență destulă, avem capital disponibil la cele vre-o 116 bănci ale noastre; de ce nu încercăm să ne împretinim cu comorile ce zac în pădurile noastre? De ce ne spăriăm de codru? Nu avem cutezanță să 'l exploatăm!?

De mulți și în multe locuri, legea și ordinațiunile ministeriale au fost înțelese și explicate după buna rațiune, din care cauză s'au iscat mari și multe neînțelegeri. Multă amărăciune iau cauzat bietului țăran, care fù silit la furt pentru a-și putea fierbe mămăliguța. Ei, dar să nu fi venit legea silvanală din anul 1879 art. XXXI nu ar mai fi nici pădure pe coamele și colinele giganților Carpați ai Țării Oltului. Coastele piezișe și prețipișe ar fi deja spălate și erodate de apa ploilor și izvoarălor ce azi murmură încă sub umbra giganților copaci, cari așteaptă poate săcurea întreprinzătorilor români. — Dare-ar Dumnezeu!

*) Continuare din Adausul de Paști nr. „Gaz. Trans. 83. Red.

---

această lume, nu poți decât să exprimi cu poeta:

Așa a vrut pe semne și soartea...

Unul dintre sentimentele, cari s'a cântat dela începutul poeziei și se va cânta cât va fi lumea este iubirea. Acest sentiment așa de frumos cântat în primul volum, în »*Șoapte din umbră*« apare cu totul sub altă formă. E drept că și aici întâlnim bucăți erotice de o frumusețe aproape fără păreche, de o nespusă gingășie, ca »*Iubirea mea*«.

Iubirea mea !...
Tu cea mai sfântă dintre toate
simțirile, ce și-au cântat,
Ori și-au șoptit cândva prinosul
în viersul meu de pân' acum...
Tu singură care-ai rămas
De-apururi dorul ce nu chiamă
și nu se știe așteptat
Căci n'a întrat în nici o casă
Și n'a umblat pe nici un drum...

Tu cea mai mândră dintre toate
Tu care ești numai a mea,
Ce dragă-mi ești, iubirea mea!

Lumina mea cea făr' de capăt
și fără nici un început
Tu, ce-ai știut
Să dai mereu, făr' să se simtă
Și n'ai cerut nici când nimica...
Tu care n'ai cerut nimic,
Și nu ți-ai pus nici când pe față
Increderea ce-ascunde-frica,
Nici zimbetul, ce-ascunde-un chin
Și n'ai gustat nici când din miere
Jumătățită cu venin.

Tu cea mai mândră dintre toate,
Tu care ești numai a mea,
Ce dragă-mi ești, iubirea mea!...

sau ca admirabila »*scrisoare*«, care se termină cu versurile:

Mi-era atât de bine... și uite-acuma iar
Nebunul roi de gânduri, își întețește sborul.
Oare de ce-mi aseamăn în clipa asta dorul
Cu floarea ce-i menită să moară pe altar?

Dar nu acest fel de poezii formează majoritatea bucăților din volumul, despre care e vorba. Este iubirea aceea adâncă și sfântă, care nu ți-se răsplătește aproape nici odată, care cere numai jertfe: Dragostea pentru cei mulți și năpăstuiți. Poate cel mai sfânt și mai curat prinos adus nenorociților căzuți în răscoalele din anul trecut, l-a adus eminenta poetă.

Doină, doină, draga noastră,
Și mai tare draga lor,
A lor toți ce mor acuma,
Sbor să nu știi de ce mor!...

Graiul tău, ce știe prinde
Or ce jale, or ce dor
Nu-l lăsa să 'nvețe, doină
Ce șoptesc ce-i care mor

Plâng și cântă și suspină
Viețile în viersul tău,
Tu ce ai fost de-apururi seara
Intre ei și Dumnezeu...

Jalea primăverii ăștia
Nu 'ncerca s'o cânți vr'odat',
Căci s'or învăța copiii
Să blesteme... și-i păcat!

Câtă duioșie, câtă caldă milă se desprinde din Rugăciunea din noaptea Invierii:

Decât ori când mai vrednici
de ne'ndurarea ta
Ne-om apleca genunchii in primăvara asta. —
Fii, Doamne, 'ndurător!

Și-i mântue pe-aceia, ce i-a orbit năpasta,
Ai grije de orfanii rămași din vina lor,
De cei greșiți te 'ndură
Și de greșiții lor!

Și iarăși câtă melancolie în crucile ai căror morți nu sunt sub ele, căci au murit departe, cerând dreptate și pâne, sau în câmpul ars de secetă, pe care macii roșii se înaltă ca un semn al sângelui nevinovat, care a curs în primăvară pe brazde.

Doamne, Doamne... de ce-s oare
Așa multe flori de mac
Vara asta pe ogoare?..:

Din aceeaș serie face parte și acel minunat »*Florile dalbe*«, care ar fi un păcat să nu-l citâm în întregime:

...Și mai ales în iarna asta
lăsați copiii să colinde
Să nu se 'nchidă nici o poartă
în preajma lor și nici un semn
Să nu-i oprească din curatul
și sfântul datinei îndemn.
O, mai ales în iarna asta
lăsați copiii să colinde!
Când argintiile lor glasuri
vor îngâna „Florile dalbe“,
Gândiți-vă că nu e dată
închipuirei omenești
O mai aleasă întrupare
de sol al vrerilor cerești,
Ca argintiile lor graiuri,
când vor cânta: „Florile dalbe«.

II.

A doua cauză este păşunitul. — Lipsa păşunitului în timpul ultim s'a ivit în toată ţara. Intrebarea aceasta a devenit deja generală. Proprietarii mari, de mijloc şi mici se încearcă la dezlegatul ei, cercurile legislative le vin într'ajutor. O nouă lege în curând o să deslege şi întrebarea aceasta. Nu avem decât să trăim în speranţă, că va fi favorabilă şi pentru noi, viitorul decide.

Dar Olteanul cu drept strigă în gura mare *păşunit*, că ne mor vitele pe ogoară!? Da aşa este, — însă nu numai lipsa de păşunit, ci lipsa de *îngrijitul teritoriului de păşunit* să poate vedea în cele mai multe locuri. Sistemul de economie cel vechiu domneşte încă în tot locul, o economie mai raţională nu poţi vedea făr' ici colea. Comune dearândul nu fac nimic spre ameliorarea răului. Voi Ucenilor de sus, — Arpăşenilor de jos şi sus, Cârţoroşeni, Porumbăceni, Vişteni şi alţi, voi de pe sub munte, pentru ce nu vă curăţiţi tufele de arine şi spinii de prin lazurile şi hotarăle voastre? Sute şi mii de jugăre de pământ stau aproape neroditoare; ferega domneşte pe păşuniturile voastre, ear voi staţi neclintit, sperând, că va da Dumnezeu timpuri mai bune. Injuraţi pădurea, — nu căutaţi greşala la voi şi în voi.

Lăsaţi pădurea ce înpodobeşte trupul giganţilor munţi cu haina dea ţesută din brazii şi molifţii şi pururea verde, ce reprezintă pentru noi şi fii noştri avere, bunăstare şi înflorire, ear naţiunei noastre mult încercată îi arată un viitor mai strălucit.

Prin văi, coline şi la muchi se mai găseşte şi azi câte un brad de munte de prin seculii mai străluciţi, care trecând prin mii de viscole şi uragane s'a luptat cu fulgerile şi trăznetile văzduhului aşteptând poate, ca vre-un nepot de ai lui Radu Negru Vodă să îşi aducă aminte de fraţii subjugaţi şi venindu-le înt'ajutor să aibă umbră deasă, aceeaşi umbră, care înainte cu 8 secole a umbrit pe dascălecătorii Ţărei noastre Româneşti.

Să nu ne pustiim pădurile cu forţa fără de rezon, căci în scurt timp am ajunge în starea în care să află astăzi Istria, unde torentele şi vânturile fac ori-ce economie inposibilă. Stan de peatră e ţara întreagă, căci ploile şi vântul au dus pământul fructifer în Marea Adriatică. Locuitorii italieni şi sloveni având lipsă de lemne pentru clăditul corăbiilor şi al nălor, cât şi lipsă de păşunit şi-au devastat pădurile cu totul; astăzi teritoriul ce înainte cu 180 de ani era înpodobit cu păduri frumoase e o mare de bolovani. Insumi am avut ocaziunea de a vedea teritoriile acelea devastate de ori ce frumseţi ale naturei. — Copii părinţilor ce odinioară trăiau în bine din grasele venite ale pădurilor, astăzi sunt siliţi să-şi părăsească ţara, seau să ducă în spate şi pe măgari gunoiul de trebuinţă pentru a-şi pregăti puţin pământ spre a-şi întocmi o viţă de vie pe un petec de cel mult $^1/_2$ seau un jugăr mărime din al cărui venit trebue să trăiască o familie întreagă. Acolo e locul sărăciei, dar nu la noi în mănoasa Ţară a Oltului.

Pe când Istrienii şi-au devastat pădurile lor seculare, pe atunci vecinii lor Croaţii din Croaţia şi Slavonia şi-au păstrat comorile lor seculare şi azi dându-le folosinţei le-au adus şi le adus venite enorme. Aici voiesc să ilustrez cu date oficioase din anul 1905 cum să manipulează cu pădurile de ştejar din Croaţia şi Slavonia, pentru de a orienta publicul român despre comerciul de lemne.

1 grosu (cloţ, bulubuc) de lung: 9 m. diam. = 114 cm. ce face 9·186 m.³
1 „ „ „ de lung. 8·9 m. diam. = 99 cm. ce face 6·851 m.³
1 „ „ „ de lung. 5·90 m. diam. = 79 cm. ce face 2·451 m.³
Cu totul: 18·488 m.³

s'a vândut cu 1442 coroane la faţa locului, deci 1 m.³ cu 78 coroane. Intreprinzătoriul prelucrând acest lemn dur l'a vândut m.³ cu 105 coroane, adecă 18·488×105=1941·24 coroane. Un trunchiu de stejar să vinde azi cu 525 coroane şi dacă socotim pe un jugăr pătrat numai 100 trunchi, atunci lemnul de pe un jugăr pătrat se vinde azi cu 52 mii 500 coroane şi având în vedere că „Comunitatea de avere" croăţească are încă 15000 jugăre□ de pădure gata spre folosinţă, adecă pădure de 180—250 ani, deci aceasta Comunitate posede o avere numai în lemn de folosinţă de 787.500,000 coroane. Această comoară horibilă o să se folosească în decurs de 40 ani.

Tot în Croaţia şi Slavonia are Erariul asemenea păduri, însă explotarea aici a fost mai intensivă pe la anul 1890 când 1 m³ ştejar s'a vândut numai cu 20 coroane. Azi erariul nu mai are decât 4000 jugăre□, cari după ultimul plan de folosinţă o să fie explotate în 20 de ani. Aceste 4000 jugăre de pădure reprezintă o avere în lemn de 210.000,000 coroane.

Aceste sunt date din ţările coroanei Ungariei, să arăt un caz din Bavaria (Germania). In ţinutul Spessart (Bavaria de nordvest) la licitaţia publică în Rohrbrunn din 14 Ianuarie 1908 s'a vândut un trunchiu de stejar,

lungime = 15·8 m. şi 75 cm. = diametru adecă de 6·640 m³, cu 2340 mărci.

Un alt trunchiu de lungime = 8 m. şi 92 cm. diametru adecă de 3·260 m.³ cu 1210 mărci. Un al treilea trunchiu de 3·46 m.³ cu 1400 mărci.

Deci la această licitaţiune a ajuns m.³ de stejar (Querquus pedunculata) la preţul de 404 mărci.

In Bavaria m.³ de stejar se vinde cu 250—300 mărci. (O marcă = 1.17 coroane.)

Deci ce putem deduce din datele acestea noi Românii? Aceea, ca să fim cu băgare de samă la explotarea pădurilor noastre, unde lemnul încă nu se plăteşte, *să aşteptăm cu folosinţa lui*, căci în curând preţurile din Slavonia vin la noi în Ardeal şi Bănat, ear cele din Bavaria vin în Slavonia şi mai apoi şi la noi. Preţul lemnului se ridică cu iuţala fulgerului aşa zicând, în tot locul Să nu ne pustiim pădurile pentru păşunit, ci mai bine să ne nizuim a cultiva şi îngrăşa, ameliora teritoarele de păşunit ce le avem acum, cari sunt destul de extinse pentru a ne provedea încă vre-o câţi-va ani cu păşunitul necesar.

Cuvântare

rostită ostaşilor Duminecă în 12 Apr. n. a. c. în biserica gr. or. română din *Cluj*, de către preotul militar **Nicolau Fizeşianu** din Braşov, cu ocaziunea călătoriei sale misionare.

Ostaşi creştini!
Iubiţilor mei fii sufleteşti!

Când aţi plecat de acasă, dela vatra părintească la steagul regimentului vostru, unde v'a chemat glasul Impăratului şi al Regelui nostru, unde v'a chemat glasul patriei, glasul ţării, unde v'a chemat jurământul vostru militar, tovarăşii voştri de călătorie au fost desigur poveţele şi sfaturile binevoitoare ale părinţilor şi ale rudelor voastre.

Părinţii voştri vor fi grăit cam astfel către voi în ciasul despărţirei: »Mergi în pace fiule, unde te chiamă stăpânirea legea şi datorinţa; bunul Dumnezeu să te ferească şi să te păzească de toate relele pe cărările tale! Nu uita nici la cătănie de învăţăturile noastre părinteşti, pe cari neîncetat ţi-le-am legat de inimă încă din tinereţele tale cele mai fragede. Rămâi credincios D-zeului părinţilor tăi şi fi şi acolo om cinstit şi de omenie, ascultând de prepuşii şi de mai marii tăi, spre a le câştiga cinstea, încrederea şi iubirea lor prin împlinirea punctuală şi conştienţioasă prin împlinirea cu scumpătate a tuturor datorinţelor tale prescrise. Grijeşte, ca dupăce cu ajutorul lui D-zeu îţi vei fi împlinit anii cătăniei, să te reîntorci iar sănătos, în pace, vesel, cu voie bună şi cu conştiinţă liniştită la noi, ca unul, care totdeauna a avut înaintea ochilor săi poveţele, sfaturile şi învăţăturile părinteşti şi care totdeauna şi-a împlinit slujba sa aşa, dupăcum s'a cerut şi s'a aşteptat dela dânsul. Intocmeşte-ţi toate lucrurile tale astfel, ca să nu duci teamă şi frică de nimenea în lume, ci singur numai de unul D-zeu cel Preasfânt şi Atotputernic. Deci pleacă şi te du iubitul nostru binecuvântat de D-zeu şi de noi«.

Acei părinţi buni, cari v'au sfătuit pe voi astfel şi v'au binecuvântat la plecarea voastră din casa părintească, de multe ori — şi vor fi ridicat şi îndreptat privirile lor spre cer, cerând dela D-zeu ajutorul său preaînalt, ca să vă puteţi împlini cu vrednicie chemarea voastră frumoasă şi măreaţă, chemarea militară, la care sunteţi chemaţi. Mamele voastre nu arare-ori vor fi vărsând lacrămi ferbinţi după voi, prea îngrijite fiind de soartea voastră. de soartea fiilor lor mult iubiţi.

Dar oare gânditu-v'aţi voi la rugăciunile părinţilor voştri, cari ziua-noaptea se cugetă la voi? Gânditu-v'aţi la lacrămile ferbinţi ale mamelor voastre şi adusu-v'aţi aminte de grijile lor părinteşti?!

Da, de banăseamă, pentrucă nu se poate, ca să nu vă fi adus aminte de toate acestea, căci abia au trecut numai vre-o câteva luni, de când cei mai mulţi dintre voi aţi părăsit vatra străbună, voauă atât de plăcută, şi de când v'aţi luat rămas bun dela părinţi, fraţi, surori, neamuri, prieteni, vecini şi cunoscuţi de dorul cărora poate că plâng încă şi astăzi inimile voastre. Cu gândul la casa părintească şi la ai voştri vă sculaţi dimineaţa şi vă culcaţi seara, când obosiţi de munca zilei, voi plecaţi capul spre odihnă. E prea firesc aceasta şi eu m'aş mira, dacă nu ar fi aşa, căci Românul cu tot sufletul său şi cu toată inima sa e legat de glia strămoşească, de locul unde s'a născut şi a crescut; sînul său e plin de dor şi de iubire pentru cei ce stau aproape inimei sale. De aceea v'a căzut voauă atât de greu despărţirea de acsă şi de ai voştri. Aceasta însă nu e nici o slăbiciune, nici o scădere, ci tocmai din contră, este onoare, este o cinste pentru voi, căci cel ce nu-şi iubeşte locul unde s'a născut şi a crescut, cum îşi va iubi patria şi cum se va putea însufleţi pentru ea atunci, când aceasta va avea lipsă de braţul său scutitor!? Cel ce se poate despărţi uşor şi fără nici o durere de către ai săi, semn, că nici-când n'a ţinut cu tărie la dânşii; iar cel ce nu ţine cu tărie nici la ai săi cei mai de aproape, cum Doamne va ţinea acela sus şi tare la steagul regimentului său, la care a jurat şi sub care chemat este ostaşul să lupte, să învingă, ori să moară!?

Grea a fost despărţirea voastră de acasă cu deosebire pentru aceea dintre voi, cari astă-toamnă pentru întâia-dată aţi părăsit vatra părintească pe o vreme mai îndelungată.

Insă *şi mai grea* despărţirea de acasă, este fără îndoială *slujba cătănească* în care aţi întrat, căci aceasta slujbă cere jertfe mari şi multe dela voi, chiar şi în timp de pace, dar încă în vreme de războiu, în vreme de bătaie!

In timp de pace ostaşul zi de zi dela Dumnezeu, trebue să se deprindă cu armele şi să se îndeletnicească în învăţarea regulelor militare; zi de zi trebue să se dădee la subordinaţiuni, adecă la supunere şi ascultare oarbă faţă de prepuşii şi mai marii săi, cari cei mai mulţi sunt oameni străini de neamul său şi de limba sa şi cari poate vor fi cam cu puţină durere pentru el şi soartea lui. Ostaşul are să stee strajă ziua şi noaptea în bătaie de vânt şi de ploi, el trebue să facă de multe ori marşuri grele şi obositoare iarna-vara

---

O notă necunoscută până acum la poetă este cea naţional-românească. In »*Povestea aurului*« sunt o mulţime de elemente din poveştile noastre poporale, iar în »*Frunzuliţă de trifoi*« cetim versuri ca acestea:

Meargă unde şi cum vor
Cei de altă lege,
Meargă unde şi cum vor,
Dar Românul e dator
Să nu-şi facă vânzător
Ce i-e dat de lege.

Dumnezeu cel bun cu noi
Că pe toţi ne vede,
Dumnezeu cel bun cu noi,
Frunzuliţă de trifoi
Verde şi iar verde.

Aceste rînduri au, pentru mersul actual al poeziei noastre, o însemnătate cu mult mai mare, decât s'ar crede. Adepţii unei poezii fără de nici un Dumnezeu, fără de nici un ideal, îmbibaţi de poezia decadentă franceză, jubilează înfrângerea curentului naţional în literatură. Mititeii, cari până mai ieri, alaltăieri se târîiau în umbră, azi îşi împart între ei laurii închipuiţi, văzuţi numai de ei. E o scenă de toată nostimada.

Iar în poezia modernă au azi trecere, în anumite cercuri, bucăţi, pe cari trebue să dai cu cărţile sau cu ghiocul ca să înţelegi în definitiv ce vrea ilustrul necunoscut.

Doamna Farago are cultură literară franceză. A publicat de curând un volum de traduceri din cei mai mari autori vechi şi moderni francezi. Cu toate acestea a înteles, că o adevărată literatură nu se poate numi decât aceea, care întrupează în sine idealul unui popor. Din această convingere au fost inspirate micile capodopere cu subiecte luate din nizuinţele ţărănimei noastre, din această convingere, şi-au luat naştere acele minunate poezii scrise în vers poporal. Căci nimeni ca dânsa n'a cultivat în timpul mai nou mai cu succes acest vers. Cetiţi de pildă cântecul celui ce n'a fost:

Din pustiu zădar
Iar mă chiamă, iar,
Dor de mamă dor,
Dorul tuturor
Clipelor ce mor!

Dragu mamii drag,
Vis de veci pribeag,
De-ai şti tu, de-ai şti,
Câte ştiu şopti
Atâţi ani stingheri
Făr' de primăveri!...

sau cântecul pribeagului către soare:

Dac'ar fi să ştii
Câtă jale mi-i
Cât oftat îmi dai
Soare, când răsai,
N'ai mai vrea să-mi spui
Cum în lume nu-i
Ochi cât de mâhnit
Să nu-ţi fi zimbit
Grai să nu-ţi fi dat
Slavă de 'mpărat!

Fondul tuturor versurilor poetei este regretul. Clipele de fericire, pe cari viaţa ni-le dau, sunt ele în stare să cumpănească sbuciumul şi chinul unui suflet? Aproape nici odată. Şi poeta înţelegând acest adevăr îşi caută alinul în resignare. In »De vorbă cu trecutul« zice:

Mă chemi aşa de par'că anii
n'au însemnat nimic în drum
Şi mă întrebi de ştiu ce sbucium
era în frageda ta minte!
O, cât ar fi însemnat atuncia
în jalea ta două cuvinte
Şi cât ar fi 'nsemnat pe urmă...
şi bune ce mi-ai fi şi-acum.

— — — — — — — — —
In dorul celor două vorbe
atâţia ani au mers plângând
Dar vezi pribeagul, cărui nimeni
nu i-a întins în drum o mână
Pricepe azi din şoapta 'n care
durerea lumii se îngâna,
Că nimeni nu mângăie bine
ca cel nemângăiat nicicând.

Nicăiri nu se vede mai bine resignarea ca în poezia *Vântului*:

Bate-mi, bate-mi în fereşti
Să le faci să sune
Nici gândi să te sfieşti,
Vântule nebune.

Că de-ai geme cât de mult
Ori de-ai plânge 'n şoapte,
Una mi-i să te ascult,
Vânt de miază-noapte!...

O limbă aleasă şi bogată, bogăţia de imagini, o sinceritate rară în exprimarea sentimentelor, mila pentru cei mulţi şi obijduiţi, dragostea pentru natură, din care-şi ia cele mai multe tablouri, seninătatea cu care tratează cele mai grele probleme, sunt calităţile noului volum al doamnei Farago.

S. Flaviu.

îndurând frigul deopotrivă, pe cum şi setea şi foamea, osteneala şi durerea cu un cuvânt greutatea şi zăduful zilelor, pentru-că în chipul acesta să-şi oţelească trupul şi să fie cât de bine pregătit pentru ceasul de primejdie, putând suporta atunci mai uşor şi mai lesne orice neajuns, orice greutate.

In vreme de bătaie ostaşul pe lângă greutăţile înşirate mai înainte, trebue să fie pregătit de jertfe şi mai mari, el trebue să fie gata a-şi jertfi ceeace are mai scump: sângele şi viaţa sa pentru Impăratul şi Regele său şi pentru patria sa. Dar tocmai aceste jertfe, pe cari le aduce ostaşul pentru binele obştesc, îl fac pe el vrednic de onoare, de cinste aleasă, vrednic de laudă şi recunoştinţă, vrednic de mărire şi mai pe sus de toate vrednic de răsplata cea bună a lui Dumnezeu.

Ostăşimea a fost totdeauna în toate vremurile şi este şi astăzi fala şi mândria ţărilor şi a stăpânitorilor lor şi cu tot dreptul, căci *ostaşii cei bravi sunt »zidul cel viu al patriei«*, dupăcum îi numeşte cu aceasta numire atât de frumoasă s. Ioan Gură de aur, *ei sunt aievea stâlpii puternici ai tronului şi apărătorii însufleţiţi ai ţării şi ai vetrelor străbune*; *ei sunt scutul bisericei şi al religiei, scutul legilor şi al ordinei, al bunei rânduieli, din stat.* Sub scutul de fer al armelor înfloreşte pacea, libertatea şi bunăstarea ţărilor şi a popoarelor.

Iată iubiţilor mei, aceasta este chemarea nostră! Cu adevărat o chemare grea, dar frumoasă şi măreaţă este chemarea militară.

De aceea vreau să cred, că fiecare din voi, dela cel dintâiu până la cel din urmă, va fi mândru de chemarea sa de ostaş, pentru care la ales Dumnezeu dintre cei »mulţi chemaţi« şi se va strădui din răsputeri a-şi împlini cu scumpătate şi cu trauere de inimă datorinţele sale împreunate cu aceasta chemare.

Vreau să cred şi să presupun aceasta despre voi — fii aleşi — ai neamului românesc din aceasta ţară — cu atât mai vârtos, cu cât faceţi parte din viteaza oaste împărătească şi regească, din aceea oaste, în care au slujit cu credinţă neclintită şi fraţii, părinţii, moşii şi strămoşii voştrii, cari în războiu, pe câmpul de luptă băgau spaimă şi groază în tabera vrăşmaşului, prin curajul lor neîntrecut şi prin vitejia lor despreţuitoare de moarte.

Deci, nu se poate, că voi, urmaşii celor falnici înaintaşi — la rândul vostru se rămâneţi mai pe jos, mai puţin lăudaţi şi măriţi decât ei, căci ştiut şi cunoscut este, că: »vulturii, vulturi nasc«, şi »din stejar, stejar resar«.

De altmintrelea voi, ca creştini v'aţi legat şi cu jurământ serbătoresc şi sfânt înaintea lui Dumuezeu şi a oamenilor, că atât în timp de pace, cât şi în vreme de războiu voi vă veţi purta totdeauna aşa, dupăcum se cuvine ostaşilor bravi, şi credincioşi — şi ca ostaşi numai cu cinste vreţi să trăiţi şi să muriţi zicând: că numai aşa să vă ajute Dumnezeu, pe cum veţi păstra sfântul jurământ.

Rămâneţi, deci credincioşi jurământului vostru, împliniţi slujba cătănească cu vrednicia, căci aceasta o cere dela voi şi datoria de Român şi datoria de creştin.

Dar fiindcă la săvârşirea tuturor lucrurilor bune şi folositoare pe lângă vrednicia noastră se mai recere încă şi darul şi ajutorul lui Dumnezeu, a Tatălui nostru cel ceresc, de aceea să ne întoarcem privirile sufletului nostru spre Dânsul şi să L rugăm ferbinte zicând:

Tu Doamne, Dumnezeul oştirilor şi al războaielor, carele ne-ai chemat pe noi în ceata ostaşilor si a luptătorilor Tăi bine-credincioşi spre *scutirea bisericei* şi a legei Tale sfinte, spre *razămul tronului* şi spre *apărarea ţării* noastre de vrăşmaşi; *întăreşte-ne* pe noi nevrednicii robii Tăi întru frica şi dreapta credinţă a Ta, ca pururea să împlinim voia Ta cea sfântă şi nă păzim poruncile Tale; *ajută-ne* Doamne! care dintru înălţimile Tale cele cereşti ai auzit jurământul nostru să păstrăm credinţă neclătinată Impăratului şi Regelui nostru apostolic *Francisc Iosif I ul* în timp de pace şi în vreme de războiu; *trimite ne* nouă duhul spunerei şi al ascultării neprotivnică către prepuşii şi mai marii noştrii, cari ne povăţuesc pe noi; *Dărueşte* stăpâne atotputernice putere trupurilor şi tăria sufletelor noastre, ca împlinindu-ne cu scumpătate toate datorinţele noastre împreunate cu chemarea militară *»luptă bună să luptăm«* şi astfel în ziua cea mare şi înfricoşată a judecăţii celei de pe urmă când vom sta înaintea Fiului Tău, a dreptului judecător al lumei, de cununa neveştezită a mărirei să ne învrednicim; *Auzi-ne Doamne!* şi ne milueşte pe noi, ca să lăudăm şi să preamărim Preasfânt numele Tău acum şi pururea şi în veci vecilor. Amin!

Concertul din Zlatna.

Sosirea grupului teologilor români gr. or. din Sibiiu. — Au cântat ca corişti în cele două biserici române din Zlatna. — Inteligenţa din jur se prezentă în număr mare. - Dare de seamă. — Impărţirea venitului concertului.

Subscrişii în numele comitetului constituit pentru aranjarea concertului înpreunat cu dans, în a III-a zi de Sf. Paşti a. c. la Zlatna, ne înplinim o plăcută datorinţă, când înainte de toate ne exprimăm mulţămita şi recunoştinţa noastră grupului teologilor rom. gr. ort. din Sibiiu, cari la învitarea făcută — în număr de 14 — s'au presentat spre a ne face o seară plăcută. Dar' ce să zicem, când amăsurat dorinţei comitetului şi a poporului, s'au prezentat în a II-a zi de Sf. Paşti dimineaţa, încât în aceia zi au cântat ca corişti în biserica gr. ort.; iară în a III-a zi în biserica gr. cat. înălţând printr'asta solemnitatea sărbătorilor învierii Mântuitoriului — cari formează fundamentul credinţei creştine. Astfel şi-au înplinit o misiune duplă.

Prin aceia că în ambele biserici surori au lăudat pre Domnul, nu numai au conlucrat la cultivarea şi nobilitarea simţului religios moral, ci au manifestat că posed educaţiunea recerută, care are să le fie o armă puternică pe viitor, devenind cooperatori în via Domnului, care va consolida unirea între fraţi, puterea de viaţă în toate acţiunile, cari sunt menite şi îndreptate spre ajungerea scopului comun: *Păstrarea credinţei şi limbei strămoşeşti*.

Faptul că dintr'un centru cultural au călătorit în provincie, spre a se convinge despre datinele împreunate cu atari sărbători mărețe, a cunoaşte ţinuturile şi oamenii, a-i încânta şi însufleţi spre ce e sfânt, nobil şi frumos, învederează că autorităţile competente stărue a da o creştere în toată privinţa corăspunzătoare, o creştere, care nu e bazată numai pe teorii subtile, ci şi pe o practică primită din viaţa neamului cari — ambele însuşite fiind de un individ, acesta devine membru vrednic al societăţi omeneşti, a cărui activitate produce efectele dorite, fructe, spre mărirea Domnului, a reputaţiunei clerului, binele sufletesc şi trupesc al turmei încredinţate.

Invitarea comitetului a avut resunetul dorit, căci inteligenţa nu numai din jur, ci şi din depărtări s'a prezentat în număr considerabil, ba şi poporul a fost reprezentat peste aşteptare.

Vor fi poate alţi, cari vor descrie şi aprecia succesul splendid prin executarea programului şi a altor cântări înduioşătoare; noi voim a da seamă despre rezultatul material, şi a aduce mulţămită sinceră acelora, cari au contribuit la acel rezultat, menţionând numele celor cari au suprasolvit.

S'au încassat ca suprasolviri dela Domnii: Victor Dămian 7 coroane; Part. Duca 5 coroane; Iuliu Albini, Ludovic Jurca şi Macs. Grecu câte 4 coroane; Plander Geza 3 coroane; Niculae Cristea, Ioan Fodorean, Iosif Magda, Nic. Olariu, Ioan Moldovan, Traian Radu, Alecs. Băeşan, Ioan Lucăcel, Moguţu Ştefan, Antonie Pop, Camil Velican, Emil Macsiminian, Szentkirályi József, Emanuil Scrobote, Ioan Tănase, Mih Moldovan, Ioan Paul, Ioan Popa şi Nic. Cerestes câte 2 coroane; Iuliu M. Montani, Dr. I. Recea, Petru Pătrângenar, Valer M. Montani, Ioan Savu, Alecs. Raţiu, Nechifor Borzea, Iosif Filip, Basil Popes u, Ioan Olariu, Petru Pătrângenar I. Sim. şi Pompiliu Popescu câte 1 coroană; Dionisie Jurjiu şi Ioan Cismaş câte 50 fileri.

Bilanţul s'a stabilit:

ca percepţiuni în sumă de . .	353 Cor.
ca erogaţiuni în sumă de . .	273 »
rezultă venit curat	80 Cor.

Aceasta sumă conform decisului adus, se trimite ½ *la fondul gimnaziului din Brad* şi ½ *la fondul ziariştilor şi scriitorilor români înfiinţat din incidentul iubileului de 70 de ani al »Gazetei Trans.«* In fine mulţumită deosebită se aduce familiilor române din Zlatna, cari au binevoit a primi pe tinerii teologi din ziua a II-a de sf. Paşti cât au petrecut în Zlatna, cu o deosebită ospitalitate, care şi-a câştigat-o prin modestia şi ţinuta de toţi apreciată.

Primeşte D-le Rodactor expresiunea deosebitei noastre consideraţiuni.

Zlatna, în 5 Maiu 1908.

In numele comitetului

Iuliu M. Montani preşedinte. *Pompiliu Acelenescu* not ad hoc.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

A XXVI-a loterie de stat militară. In 14 Mai 1908 se va trage a XXVI-a loterie de stat pentru binefaceri militare, a cărei şanse favorabile (18,390 câştiguri în suma totală de 513,580 cor. au fost deja anunţate. Losuri a 4 cor. se capătă la trafici, zarafii, oficii de dare etc.

O reprivire asupra loteriei XXI de clasă r. u. ne arată că suma de 33 milioane coroane ce se plăteşte anual ca câştiguri în toate locurile ţării, face din oameni săraci, oameni bogaţi. In mod extraordinar s'a dovedit aceasta la a XXI-a loterie ce a espirat.

Premiul de 600.000 cor. s'a câştigat în Szabadka, câştigul principal de 400,000 în Szolnok, losul cel mare de 200,000 şi 100.000, 50,000, 60,000 au fost câştigate în Budapesta, 80,000 în Nyireghaza, 40,000 în Kassa.

O mare parte de câştiguri mari în diferite locuri din ţară.

Deoarece losurile sunt împărţite în optime şi pătrime, mulţi oameni s'au norocit.

Publicațiune.

Se aduce lă cunoștinta publică, că făcându-să revisia de către organele de control a **Inalt Minister reg. ung.** a losurilor clasa I-a a loteriei de clase priv. reg. ung. **(a Douăzeci și doua loterie)** sau predat losurile colectanților principali spre vânzare.

Losuri pentru tragerea loteriei în **21** și **23 Maiu** a. c. în presența autorității de control r. u. și unui notar reg, în sala de trageri, se capătă în toate colecturile a loteriei de cl. reg. ung.

Budapest, 26 Aprilie 1908.

Direcțiunea
Loteriei de clase priv. reg. ung.
LULÀCS. HAZAY.

(147,1—1.)

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.